

คุณธรรมนำความรู้

รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการคุณค่าความเป็นมนุษย์

ดร.อาจอง ชุ่มสาย ณ อยุธยา

คู่มือประกอบการอบรม

โครงการคุณธรรมนำความรู้ : แนวทางเสริมสร้างคุณธรรมในระบบการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ

๓๗๐.๑๑๔ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
ส ๖๓๑ ค คุณธรรมนำความรู้ รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ
คุณค่าความเป็นมนุษย์ : กรุงเทพฯ, ๒๕๕๐
๑๐๐ หน้า
ISBN : 978-974-559-946-8
๑. การศึกษากับคุณธรรม
๒. ชื่อเรื่อง

คุณธรรมนำความรู้ : รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการคุณค่าความเป็นมนุษย์

พิมพ์ครั้งที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๐
สิ่งพิมพ์อันดับที่ ๑๙/๒๕๕๐
จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม
ผู้พิมพ์เผยแพร่ สำนักงานมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
ถนนสุขโยทัย เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๐๐
โทรศัพท์ : ๐๒-๖๖๘-๗๑๒๓ ต่อ ๒๕๑๘-๒๐
โทรสาร : ๐๒-๒๕๓-๑๑๒๙
website : <http://www.onec.go.th>
พิมพ์ที่ ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น
๓๒/๓๔ ซอยรามอินทรา ๖๕ ถนนรามอินทรา แขวงท่าแร้ง
เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๒๐
โทรศัพท์ : ๐๒-๕๐๙-๔๔๙๙ โทรสาร : ๐๒-๕๐๙-๔๕๔๖

คำนำ

"โครงการอบรมคุณธรรมนำความรู้ : แนวทางเสริมสร้างคุณธรรม ในระบบการศึกษา" เกิดขึ้นจากแนวคิดของ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร ศรีสอ้าน) ผนวกเข้ากับประสบการณ์ในการเป็นอาจารย์ ผู้บริหาร และเป็นวิทยากรฝึกอบรมครูและผู้ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาทั้งในและต่างประเทศของ ดร.อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา ผู้บริหารสูงสุดของโรงเรียนสัตยาไส เพื่อเป็นการจุดประกายเริ่มต้น ในการสร้างแรงบันดาลใจให้กับครู อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานโครงการคุณธรรมนำความรู้ของกระทรวงศึกษาธิการให้ตระหนักถึงความสำคัญ จำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการ การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา

วัตถุประสงค์ของโครงการ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ ความเข้าใจ มีแนวทางที่สามารถปรับเปลี่ยนตัวเองและกระบวนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม รู้จักคิดในทางที่ดี มีสติปัญญา และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้รับ ความกรุณาจาก ดร.อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา ในการจัดทำคู่มือ ประกอบการอบรม " คุณธรรมนำความรู้ : รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการคุณค่าความเป็นมนุษย์ " ฉบับนี้ และการรับเป็นวิทยากรในการให้การอบรมหลักสูตร ๑ วัน แก่ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาด้วยตนเองกว่า ๒๕ ครั้ง ตั้งแต่เดือน

มีนาคมจนถึงเดือนมิถุนายน ๒๕๕๐ โดยมีเป้าหมายผู้เข้ารับการอบรม ไม่น้อยกว่า ๒๐,๐๐๐ คนจากทั่วประเทศ

เพื่อให้การดำเนินงานโครงการนี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สำนักงานฯ ได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากทุกองค์กรหลัก ของกระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการศึกษา ทุกสังกัดในการให้ครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาเข้ารับการอบรมได้เต็มเวลา อีกทั้งเพื่อให้โครงการนี้ได้มีการวิจัยและพัฒนา กำกับและติดตามผลการนำไปประยุกต์ใช้ที่ต่อเนื่อง เห็นผลในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียน นิสิต นักศึกษา ครู อาจารย์ ผู้บริหารและ บุคลากรทางการศึกษาเป็นคนดี มีคุณธรรม สำนักงานฯ ได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากเครือข่ายการวิจัยการผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา สภาคณบดีคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทยที่ร่วมกันรับเป็นเจ้าภาพในการจัดการอบรมที่กระจายไปในทุกภูมิภาค

สุดท้ายนี้สำนักงานฯ ขอขอบคุณทุกองค์กร ทุกฝ่าย ทุกท่าน ที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า "โครงการอบรม คุณธรรมนำความรู้: แนวทางเสริมสร้างคุณธรรมในระบบการศึกษา" นี้จะเป็นจุดเริ่มต้นให้ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาในการทำให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาโดยยึด "คุณธรรมนำความรู้"

นายอรุณ จันทวานิช
เลขาธิการสภาการศึกษา

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
บทที่ ๑ บทนำ	๑
บทที่ ๒ กระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์	๕
บทที่ ๓ รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ คุณค่าความเป็นมนุษย์	๒๓
บทที่ ๔ การบูรณาการคุณค่าความเป็นมนุษย์	๔๕
บทที่ ๕ การบูรณาการระหว่างวิชา	๖๗
บทที่ ๖ การทดลองรูปแบบการเรียนการสอน แบบบูรณาการคุณค่าความเป็นมนุษย์	๗๘
ภาคผนวก	๘๕
บรรณานุกรม	๘๙

บทที่ ๑

บทนำ

ปัจจุบันสังคมของเรามีการแข่งขันในแทบทุกด้าน ทั้งด้านการค้า เศรษฐกิจ การเมือง ด้านเทคโนโลยี มีการแข่งขันกันระหว่างประเทศ ในด้านสังคมเยาวชนของเราก็มีการแข่งขันกันในเรื่องของแฟชั่น โทรศัพท์มือถือ ฯลฯ แม้กระทั่งวงการศึกษาก็ในปัจจุบันกระแสโรงเรียนที่มุ่งสร้างคนเก่ง โรงเรียนแข่งขันที่จะมุ่งให้นักเรียนของตนสอบเข้ามหาวิทยาลัยให้ได้ ระบบเอ็นทรานซ์หรือแอดมิสชัน ก็เป็นการคัดเลือกคนเก่งเข้ามหาวิทยาลัย ซึ่งในโรงเรียนเองก็จัดการแข่งขันให้รางวัลและยกย่องคนเก่ง ผู้เรียนจึงจำเป็นต้องแข่งขันกันเรียนเพื่อมุ่งเอาชนะ

การศึกษาในปัจจุบันยังขาดมิติทางด้านคุณธรรมอยู่มาก ซึ่งหากสังคมเราเน้นแต่คนเก่งเราก็จะได้คนเก่ง แต่ถ้าหากคนเก่งเหล่านั้นขาดคุณธรรม จริยธรรมเขาก็จะกลายเป็นคนที่เห็นแก่ตัว คิดถึงตัวเองมากกว่าส่วนรวม เพราะโดยปกติแล้วคนเก่งมักจะไม่อยาก ให้คนอื่นเก่งกว่า จึงถือว่าหากเราสอนโดยเน้นให้เด็กเป็นคนเก่ง โดยไม่คำนึงถึงเรื่องคุณธรรมก็จะเป็นการสร้างปัญหาให้กับสังคมดังที่เราเห็นกันอยู่เช่นทุกวันนี้

ในทางตรงข้ามการศึกษาจะต้องช่วยให้มนุษย์เป็นคนดีเหนือสิ่งใดให้ทุกคนสามารถมีชีวิตที่เต็มไปด้วยความสงบ อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข การศึกษาไม่ใช่แค่สอนให้เรามีความสามารถในการทำมาหากินเลี้ยงชีพเท่านั้น แต่ควรสอนให้เราสามารถมีชีวิตที่สมบูรณ์ คนดีเท่านั้นที่จะคิดช่วยเหลือผู้อื่น สังคมประเทศชาติ และโลกของเรา คนดีจะเป็นคนเก่งได้โดยอัตโนมัติ เพราะเขาจะ ขยันมีความตั้งใจเรียน ปราศจากอบายมุข คนดีจึงไม่เสียเวลาชีวิตไป โดยเปล่าประโยชน์

ในยุคนี้เป็นยุคแห่งเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมหรือแบบนายทุน เพื่อที่จะสามารถแข่งขันกับนานาประเทศ โรงงานต่าง ๆ จะต้องลดต้นทุนในการผลิต ซึ่งจำเป็นต้องผลิตสินค้าออกมามาก ๆ เมื่อผลิตสินค้าออกมามากก็ต้องขายผลิตภัณฑ์ให้ได้มากเช่นกัน ดังนั้นจึงต้องมีการวางแผนกลยุทธ์ สร้างแรงจูงใจลูกค้า มีการประชาสัมพันธ์ และการโฆษณาสินค้าให้ดี เมื่อศึกษาเกี่ยวกับการตลาดจะเห็นว่ากลุ่มเป้าหมายที่สำคัญที่สุดคือเยาวชน นั่นก็หมายความว่าเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมเป็นระบบที่สร้างกิเลสให้เกิดขึ้นกับเยาวชน ซึ่งก็คือลูกหลานของเรานั้นเอง

เยาวชนในปัจจุบันมีความต้องการสูงมาก อยากได้ อยากมี ในวัตถุ จนบางครั้งอาจนำมาซึ่งอันตรายต่อสังคม เพราะบางคนยังหาเงินเองไม่ได้ก็จะทำให้เขาเกิดความเครียด เมื่อเครียดแล้วหาทางออกไม่ได้ก็หันไปพึ่งสุรายาเสพติดโดยคิดว่าสิ่งเหล่านั้นสามารถช่วยลดความเครียดได้ แต่พอฤทธิ์ของสิ่งมีนเมาหมดไป

กลับทำให้ยิ่งเครียดขึ้นไปอีก และต้องหาเงินให้มากขึ้น เพื่อที่จะคลายความเครียด บางคนถึงกับหันไปขายยาบ้าเอง บางคนขายตัวเพื่อจะได้เงินมาใช้ ในที่สุด สังคมไทยเราก็จะล่มสลาย

เราวัดความเจริญก้าวหน้าของประเทศโดยใช้ GNP (Gross National Product) หรือดัชนีมวลรวมของผลิตภัณฑ์ ยิ่งขายของมากผลิตของมาก GNP ก็จะมีค่าสูงขึ้นแต่ความทุกข์ของประชาชนก็เพิ่มขึ้นเช่นกันโดยเฉพาะเยาวชนของชาติ เราต้องหันมาช่วยเยาวชนของเรา รวมถึงประชาชนทุกคนในการลดความทุกข์และเพิ่มความสุขให้มากขึ้น

ประเทศควรจะใช้ดัชนีมวลรวมของความสุข หรือ GNH (Gross National Happiness) เพื่อวัดความเจริญก้าวหน้าของประเทศ เนื่องจากเยาวชนยังอยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียน โรงเรียนทุกโรงเรียน ต้องช่วยเตรียมตัวเด็กนักเรียนตั้งแต่ประถมศึกษาให้มีความสามารถ ในการสร้างความสุขให้กับตนเองและมีภูมิคุ้มกันจากปัญหาต่างๆ รอบด้านในสังคมปัจจุบัน

สาเหตุของความทุกข์ก็คือ กิเลส หรือความต้องการที่ไม่มีขอบเขต เมื่อเราลดความต้องการลงมา เราก็จะมีความสุขมากขึ้น โรงเรียนจึงต้องฝึกให้นักเรียนมีพหุตามความต้องการทุกคน ต้องรู้จักพอ อย่าให้ความต้องการทะลุเลยขึ้นไป เศรษฐกิจพอเพียงขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลมหาราช คือทางออกที่ดีที่สุดของสังคม ทุกโรงเรียนจะต้องร่วมมือกันในการลดความต้องการ รู้จักพอใจในสิ่งที่มีและต้องฝึกนิสัยประหยัด ซึ่งสิ่งนี้จะต้องฝึกตั้งแต่ระดับประถมศึกษาหรือก่อนนั้นให้เป็นนิสัย ซึ่งผู้ปกครองก็ต้องร่วมมือกับโรงเรียน

รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดการสร้างคนดีเหนือสิ่งใด ในขณะที่เดียวกัน ความรู้ทางด้านวิชาการก็ยังคงสอนควบคู่กันไป

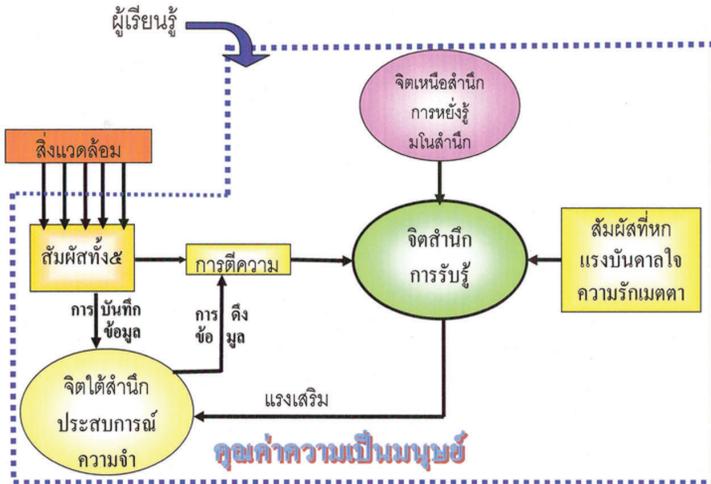
บทที่ ๒

กระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์ : คุณธรรมนำความรู้

วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างคนดีเหนือสิ่งใด

กระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์

รูปที่ ๑ กระบวนการเรียนรู้

กระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์เป็นส่วนสำคัญของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการคุณค่าความเป็นมนุษย์ ซึ่งมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

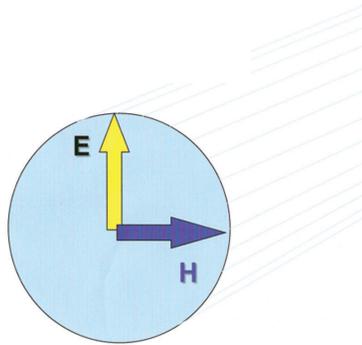
การมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม

เรารับข้อมูลจากภายนอกโดยอาศัยประสาทสัมผัสทั้ง ๕ เราใช้ตาในการมอง ใช้หูในการฟัง ฯลฯ ดังนั้นเราต้องรู้จักควบคุมประสาทสัมผัสทั้ง ๕ และใช้มันเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

เรามาศึกษาการใช้ตาในการมอง ทำไมมนุษย์มองบางสิ่งบางอย่างแล้วจึงเกิดความโกรธ หรืออารมณ์ต่าง ๆ เราลองใช้วิทยาศาสตร์ในการพิจารณา เมื่อเราบอกตัวเองว่าเราเห็นความเลว ตามหลักเราก็คงต้องวิเคราะห์ออกมาว่าถ้าเราเห็นความเลวก็ต้องมีความเลวเข้ามาในตาของเรา ดังนั้นเรามาศึกษามองว่ามีอะไรเข้ามาในตา สิ่งนั้นคือแสง และแสงคืออะไร ตามหลักวิทยาศาสตร์ แสงคือคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า

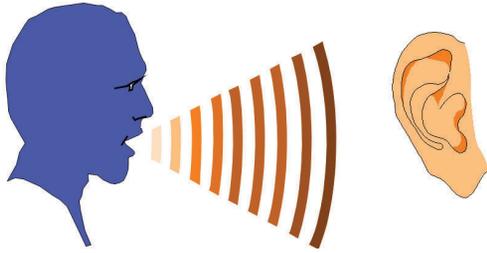
รูปที่ ๒ แสงที่เข้ามาในตา

รูปที่ ๓ แสง : คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า

รูปที่ ๓ แสดงถึงลำแสงคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า ซึ่งประกอบด้วยสนามไฟฟ้าที่กำลังสั่นสะเทือนด้วยความถี่สูง และสนามแม่เหล็กที่ตั้งฉากกับสนามไฟฟ้าซึ่งกำลังสั่นสะเทือนด้วยความถี่สูงเช่นเดียวกัน เมื่อเราถามนักวิทยาศาสตร์ว่าความเร็วยังไงที่สนามแม่เหล็กหรือสนามไฟฟ้า นักวิทยาศาสตร์ก็จะบอกว่าการสั่นสะเทือนของสนามแม่เหล็กและสนามไฟฟ้าไม่มีความเร็วแต่ประการใด

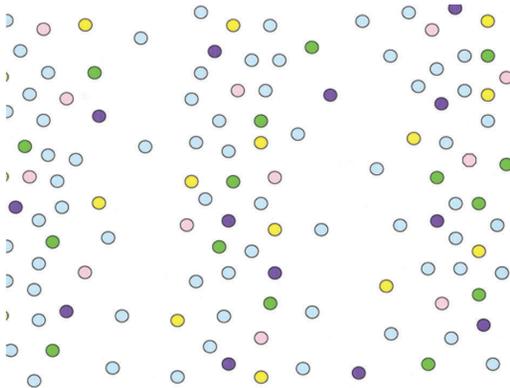
เราต้องถามนักวิทยาศาสตร์ต่อว่า ถ้าไม่มีความเร็วอยู่ในแสงแล้วเราเห็นความเร็วได้อย่างไร นักวิทยาศาสตร์ก็จะตอบว่า ถ้าเราเห็นความเร็ว แต่ความเร็วไม่ได้เข้ามาพร้อมกับแสง แสดงว่าความเร็วนั้นอยู่ในใจเรา คำอธิบายของนักวิทยาศาสตร์ทำให้เราเข้าใจว่าเมื่อมีแสงเข้ามาในตาของเราเราก็จะตีความเอาเองโดยอาศัยข้อมูลที่อยู่ในตัวเรามาตีความ เราเห็นความเร็วได้ก็เพราะมันมีความเร็วอยู่ในใจเรา

รูปที่ ๔ คลื่นเสียง

เรามาศึกษาการฟัง เมื่อมีคนมาด่าเราทำไมเราจึงหงุดหงิดบางครั้งเราจะเกิดอาการโกรธโมโหขึ้นมา มันมีอะไรอยู่ในเสียงที่เข้ามาในหูของเรา

เมื่อเราถามนักวิทยาศาสตร์ว่าเราโกรธโมโหได้อย่างไร นักวิทยาศาสตร์ก็จะอธิบายว่า

รูปที่ ๕ เสียง : การสั่นสะเทือนของอากาศ

เสียงคือการสั่นสะเทือนของอากาศ ประกอบด้วยโมเลกุลของออกซิเจน โมเลกุลของไนโตรเจน และโมเลกุลของคาร์บอนไดออกไซด์ เมื่อเราถามต่อว่าโมเลกุลตัวไหนที่ทำให้เราโกรธ ออกซิเจนหรือเปล่านั้น นักวิทยาศาสตร์ก็จะตอบว่าไม่ใช่ เช่นเดียวกันกับโมเลกุลของไนโตรเจนและคาร์บอนไดออกไซด์นั้นเราคงจะสรุปได้เช่นเดียวกันกับแสง ในเมื่อเสียงเป็นแค่การสั่นสะเทือนของอากาศเท่านั้นไม่มีส่วนไหนที่จะทำให้เราโกรธได้ ดังนั้นความโกรธจึงเกิดขึ้นจากข้างในตัวเราเอง เมื่อเราเข้าใจเช่นนี้แล้ว เมื่อมีใครมาด่าเรา จงคิดเสียว่ามันเป็นแค่การสั่นสะเทือนของอากาศเท่านั้น เราไม่ต้องไปโกรธใครหรือโมโหใคร

จิตใต้สำนึก

เมื่อเรารับข้อมูลมาจากภายนอกโดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง ๕ แล้ว เราก็จะบันทึกข้อมูลลงไปในจิตใต้สำนึกโดยอัตโนมัติ ดังนั้นจิตใต้สำนึกจะมีความทรงจำของเราจากอดีต เราเคยเห็นอะไร เคยได้ยินอะไร เคยสัมผัสอะไร เคยทำอะไร เคยคิดอะไร เราก็จะบันทึกข้อมูลทั้งหมดไว้ในจิตใต้สำนึก ข้อมูลจากอดีตก็จะถูกบันทึกไว้โดยไม่มีกรหายไปจากจิตใต้สำนึก การที่มนุษย์จะจำอะไรได้ เราต้องสามารถดึงเอาข้อมูลจากจิตใต้สำนึกมาสู่จิตสำนึก

การตีความ

เพื่อที่จะได้เข้าใจและรับรู้ข้อมูลที่ประสาทเข้ามาจากสิ่งแวดล้อมภายนอกร่างกาย จึงจะต้องมีการตีความ

ตา รับแสงเข้ามาซึ่งเป็นคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า และก็เป็นคลื่นเหมือนกับคลื่นรับวิทยุหรือโทรทัศน์ซึ่งก็จะต้องมีการตีความโดยอาศัยเครื่องรับวิทยุหรือโทรทัศน์เราถึงจะรับรู้

ในกรณีของมนุษย์เราจะนำข้อมูลที่รับเข้ามาจากประสาทสัมผัสและเอาข้อมูลที่เรเก็บบันทึกไว้ในจิตใต้สำนึกมาเปรียบเทียบแล้วความเข้าใจจึงเกิดขึ้น ดังนั้นเราตีความสิ่งที่รับเข้ามาโดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง ๕ โดยอาศัยประสบการณ์ในอดีตที่เราบันทึกไว้ในความทรงจำของเรา ความเข้าใจของมนุษย์จึงอาจจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับประสบการณ์ในอดีตของเรา

จิตสำนึก/การรับรู้

เมื่อจิตสำนึกได้รับสัญญาณที่ผ่านการตีความออกมาแล้วความเข้าใจจึงเกิดขึ้นและเพื่อให้จิตสำนึกทำงานได้ดีต้องฝึกให้จิตสำนึกอยู่นิ่งไม่ฟุ้งซ่าน ถ้าเราคิดมากหรือจิตใจกระโดดโลดเต้นจะทำให้เราขาดสติในการรับรู้ ต้องฝึกให้สติอยู่กับตัว เด็กสมาธิสั้นก็จะทำให้การรับรู้ไม่ดี ความเข้าใจก็จะมีปัญหา เด็กออกทิสติกจะมีปัญหาในการรับรู้เพราะสติจะไม่อยู่กับตัว การที่จะให้จิตสำนึกทำงานได้ดีจึงต้องฝึกให้จิตสำนึกมีสมาธิ

เนื่องจากจิตสำนึกรับข้อมูลที่มาจากอดีต (จิตใต้สำนึก) ดังนั้นจึงมีสิ่งที่ไม่ถูกต้องปนเข้ามากับปัจจุบันซึ่งอาจทำให้เกิดอารมณ์กิเลส เราจึงจำเป็นที่จะต้องฝึกจิตสำนึกให้มีวิจาร์ณญาณ

วิธีการใช้วิจาร์ณญาณก็คือสอนให้ผู้เรียนได้รู้จักคิดก่อนที่จะทำ เมื่อมีความคิดเข้ามาในจิตสำนึกให้ตั้งคำถาม ๒ คำถาม

คำถามแรกคือ "ดีสำหรับเราไหม" ถ้าคำตอบคือดี ก็ให้ตั้งคำถามที่ ๒ คือ "ดีสำหรับทุกคนไหม" และถ้าคำตอบคือดีสำหรับทุกคน ก็ให้นำความคิดที่รับเข้ามานำไปปฏิบัติได้ แต่ถ้าตอบว่าไม่ดี ก็ให้ปฏิเสธความคิดนั้นอย่าได้เอาไปใช้

การเปลี่ยนนิสัยของผู้เรียน

เราสามารถเปลี่ยนนิสัยของเด็กได้ในระยะเวลาสั้นๆ(๑-๓ เดือน) โดยใช้จิตใต้สำนึกของเรา

เมื่อเราคิดอะไรก็ตามในจิตสำนึกของเรา เราก็จะนำเอาข้อมูลนั้นไปบันทึกในจิตใต้สำนึกโดยอัตโนมัติ ซึ่งจะกลายเป็นแรงเสริมในการเปลี่ยนพฤติกรรมของเรา นักจิตวิทยาได้พูดถึง - คิดอย่างไรเราก็เป็นอย่างนั้น สิ่งที่เราบันทึกไว้ในจิตใต้สำนึกก็จะถูกนำเอาไปใช้ในการตีความข้อมูลใหม่ ๆ ที่เข้ามา เมื่อเราคิดอย่างนั้นบ่อยเข้าก็จะกลายเป็นการใส่โปรแกรมใหม่ในตัวของเรา และพฤติกรรมของเราก็จะเปลี่ยน ซึ่งเหมือนกับเครื่องคอมพิวเตอร์ เราต้องการให้คอมพิวเตอร์ทำงานอย่างไรเราก็ต้องบันทึกโปรแกรมใหม่ในความทรงจำของมัน ถ้าเราฝึกตนเองให้คิดดี พูดดี ทำดีตลอดเวลา เราก็จะกลายเป็นคนดีโดยอัตโนมัติ

ดังนั้นการเปลี่ยนนิสัยของผู้เรียนจึงทำได้ไม่ยาก แต่ต้องทำพร้อมกันทั้งโรงเรียน ดังเช่นตัวอย่างต่อไปนี้ สมมุติว่าเด็กชอบแกล้งกัน ทำร้ายกัน ทะเลาะกัน เราจะเปลี่ยนนิสัยไม่ให้แกล้งกัน ทำร้ายกันหรือทะเลาะกัน และในทางตรงกันข้ามเราจะให้เด็กเปลี่ยนแปลงเป็นคนดี มีเมตตาต่อกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

เริ่มต้นที่หน้าเสาธงในตอนเช้า กิจกรรมแรกของทุกโรงเรียนคือการเข้าแถวเคารพธงชาติ โดยมีการอันเชิญธงชาติขึ้นสู่ยอดเสา ร้องเพลงชาติและการสวดมนต์ หลังจากนั้นผู้อำนวยการโรงเรียนก็กล่าวให้โอวาทแก่นักเรียน ซึ่งการให้โอวาทควรเป็นการพูดในทางบวกเท่านั้นอย่าได้ใช้วิธีการต่อว่าตีเตือนสั่งห้ามไม่ให้ทำ เราต้องเข้าใจจิตวิทยาในทางลบ ผู้อำนวยการหรือครูควรเล่านิทานดีๆ มีคุณธรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เราจะปลูกฝังให้เกิดการเปลี่ยนนิสัยของผู้เรียน หรือยกตัวอย่างจากธรรมชาติสิ่งแวดล้อม อย่างเช่นตัวอย่างดังต่อไปนี้

จงสังเกตพระอาทิตย์ซึ่งจะส่องแสงสว่างมาให้มนุษย์ทุกคนให้ความอบอุ่นกับเราทุกคนไม่มีการเลือกที่จะให้เฉพาะคนรวยหรือเฉพาะกลุ่มบุคคลใด พระอาทิตย์มีแต่การให้อย่างเดียวโดยไม่หวังอะไรตอบแทน พระอาทิตย์จะขึ้นแต่เช้าทุกวันไม่มีการเว้นวันเสาร์อาทิตย์ ไม่มีการลาพักผ่อน นี่คือตัวอย่างให้กับชีวิตของเราทุกคน จะมีแต่ความขยันหมั่นเพียร ทำประโยชน์ให้กับส่วนรวมโดยไม่หวังสิ่งตอบแทนไม่มีการเลือกที่รักมักที่ชัง จากนั้นให้ผู้อำนวยการหรือครูได้กล่าวนำให้นักเรียนพูดตาม "เราจะมีความรักความเมตตา ช่วยเหลือทุกๆ คนตลอดเวลา" แล้วให้นักเรียนพูดตาม ๓ ครั้ง เมื่อเด็กพูดออกมาเขาก็จะฝังความคิดนี้ไว้ในจิตใต้สำนึกโดยอัตโนมัติ ซึ่งก็จะกลายเป็นโปรแกรมให้เด็กได้ใช้ในชีวิตของตนเองต่อไป

จากนั้นให้ครูผู้สอนดนตรีนำการร้องเพลงง่าย ๆ ที่ครูแต่งขึ้นมาเองเพื่อให้สอดคล้องกับคุณธรรมที่เราากำลังปลูกฝังให้กับผู้เรียน อย่างเช่น

จ ง เริ่ม วัน ด้วย รัก เดิม หัว ใจ ด้วย รัก วัน ลี น ลง ด้วย รัก เม ต ตา
นั น் คื อ คุณ ค่ำ อ น ยั ง โห ญ่

จ ง เริ่ม วัน ด้วย ให้ เดิม หัว ใจ ด้วย ให้ วัน ลี น ลง ด้วย ให้ รับ ใ้
นั น் คื อ คุณ ค่ำ อ น ยั ง โห ญ่

เมื่อเข้าห้องเรียน ให้ตกลงกันทั้งโรงเรียนว่าทั้งสัปดาห์ครูจะ
บูรณาการความรักความเมตตาเข้าไปในทุกวิชา ในทุกกลุ่มสาระ
โรงเรียนยังคงใช้หลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ
แต่จะบูรณาการคุณค่าความเป็นมนุษย์เข้าไปในหลักสูตร อย่างเช่น
กลุ่มสาระคณิตศาสตร์

๓๒ ? ๘ = ?

คุณแม่รักเรามาก วันหนึ่งซื้อขนมมาฝากเรา ๓๒ ชิ้น วันนั้น
มีเพื่อนมาเยี่ยมเรา ๗ คน จำได้ว่าคุณครูสอนให้เรารู้จักเอื้อเพื่อ
เพื่อแผ่ รู้จักแบ่ง รู้จักให้ เราเลยจะแบ่งขนมให้กับเพื่อน ๗ คน
และตัวเราเองด้วยเท่าๆ กัน เราจะแบ่งขนมให้คนละกี่ชิ้น

เมื่อมีการจัดกิจกรรมหรือการเล่นกีฬา ก็ให้บูรณาการ
ความรักความเมตตา การรับใช้ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ ความสามัคคี
 ฯลฯ เข้าไปในกิจกรรมนั้น อย่างเช่น ในการเล่นฟุตบอล

รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

ก่อนจะเล่นให้มีการประชุมกันก่อน คุณครูพละอย่าได้สอน แต่พยายามดึงความคิดที่ดึงามออกมาจากจิตใจของผู้เรียน โดยการตั้งคำถาม อย่างเช่น เมื่อเราได้ลูกบอลมา เราจะเลี้ยงไว้คนเดียว และยิงประตูคนเดียวจะได้ไหม นักเรียนก็จะตอบว่า ไม่ได้ เราต้องเล่นกันเป็นทีม เมื่อเราได้ลูกบอลมาเราจะส่งต่อให้ เพื่อน เราจะต้องสามัคคีกัน เราจึงจะได้ชัยชนะ คุณครูอาจจะถาม ต่อว่า ถ้าเราอยากให้สังคมของเรามีความสงบสุข มีความสำเร็จ และความเจริญรุ่งเรืองจะต้องทำกันอย่างไร จากคำตอบที่เขาได้ ให้ เกี่ยวกับการเล่นฟุตบอล นักเรียนก็จะตอบได้ว่า เพื่อให้สังคม ประสบความสำเร็จมีความเจริญรุ่งเรือง เราก็จะต้องทำงานเป็นทีม มีความรักต่อกัน มีความสามัคคี เรามีอะไรเราก็แบ่งปันให้กับ เพื่อน ๆ เหมือนกับการเล่นฟุตบอล

ครูประจำชั้น ก็นำเรื่องที่คุณอำนวยได้พูดคุยกับนักเรียน หน้าเสาธง และเพลงที่คุณดนตรีได้สอนหน้าเสาธงมาร้องทบทวน กันในห้องเรียน

หากทุกโรงเรียนปฏิบัติกันอย่างนี้ ประกอบกับการพิจารณาเรื่องอื่นๆ ที่จะปลูกฝังต่อไป เด็กนักเรียนก็จะกลายเป็นคนดี มีคุณธรรม และโรงเรียนทั้งโรงเรียนก็จะได้เปลี่ยนเป็นโรงเรียนที่เอาคุณธรรมนำการศึกษา

การรักษาสุขภาพจิตและกาย

เมื่อเรามีความเครียดมีอารมณ์ ความโกรธ ความเกลียด ความโลภ ความหลง ร่างกายจะหลั่งสาร เช่น อะดรีนาลินในเลือด สารนี้จะทำลายภูมิคุ้มกันจากโรคภัยไข้เจ็บทั้งหลาย เช่น มะเร็ง โรคภูมิแพ้ โรคเกี่ยวกับระบบการหายใจ ระบบการย่อยอาหาร โรคหัวใจและเราก็จะมีความทุกข์

ในทางตรงกันข้ามเมื่อเรามีจิตใจที่สงบ มีความรัก ความเมตตา รับผิดชอบช่วยเหลือผู้อื่น ทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม รวมทั้งการออกกำลังกายอย่างสบายๆ เราก็จะมีการหลั่งสารเอนดอร์ฟินในเลือด ซึ่งเป็นสารที่จะทำให้จิตใจสงบ มีความสุข และในขณะที่เดียวกัน เราก็จะมีความต้านทานมีภูมิคุ้มกันจากโรคต่างๆ

อาหารที่เรารับประทานจะมีผลต่อสุขภาพของเรา โดยตรง เราควรทานผักที่ปลอดสารพิษให้มากขึ้น ทานเนื้อสัตว์ให้น้อยลง สัตว์ก่อนที่จะโดนฆ่ามักเกิดความกลัวและจะหลั่งสาร

ฮอร์โมนและอะดรีนาลิน ซึ่งเมื่อเราทานเข้าไปก็จะมีผลต่อจิตใจ ของเรารวมถึงระบบภูมิคุ้มกันต่อโรคร้ายไข้เจ็บ

ความคิดของเราก็มีอิทธิพลต่อสุขภาพของเรา ถ้าเด็กชอบคิดว่าตัวเองไม่สบาย ความคิดนี้ก็จะฝังลงไปโน้มน้าวจิตใต้สำนึก และถ้าคิดเช่นนี้บ่อยๆ ก็จะเริ่มมีอาการไม่สบายขึ้นมาจริงๆ ทั้งนี้เพราะจิตใต้สำนึกจะดูแลการทำงานของร่างกายโดยอัตโนมัติ โดยเราไม่รู้ตัว การเต้นของหัวใจ การย่อยอาหาร ฯลฯ จะได้รับการดูแลเป็นอย่างดีจากจิตสำนึก ทำให้เรามีสุขภาพดี แต่หากเราใส่โปรแกรมใหม่ ๆ คือ คิดว่าเราปวดหัว เมื่อย เพลีย หมดแรง เดินไม่ไหว ความคิดเหล่านี้ก็จะเข้าไปโน้มน้าวจิตใต้สำนึกและทำให้เกิดการรบกวนการทำงานของจิตใต้สำนึก คุณหมอดูเฝ้าในประเทศฝรั่งเศสได้ทดลองกับคนไข้โดยให้คนไข้ท่อง "ทุกๆ วันเราดิขึ้นๆ ทุกๆ วันเราสบายขึ้น" ปรากฏว่าคนไข้ที่บอกตัวเองเช่นนี้ ก็จะมีอาการดีขึ้น เมื่อเทียบกับคนไข้ที่ไม่ได้ท่อง

การยกระดับจิตใจ

เมื่อเราเริ่มคิดดี พูดดี ทำดี ชีวิตเราก็เริ่มเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี นิสัยเราก็เกิดการเปลี่ยนแปลง แต่การเปลี่ยนแปลงก็ยังไม่ถาวรเพราะข้อมูลที่เรานับถืออยู่ในจิตใต้สำนึกไม่ได้หายไปไหน ถ้าเรากลับไปอยู่ในสิ่งแวดล้อมเดิมๆ นิสัยเดิมๆ ก็จะไหล่ออกมาใหม่ ดังนั้นเราต้องหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ดี สถานที่ไม่ดี การดูโทรทัศน์หรือภาพยนตร์ วีดีโอ ที่ไม่เหมาะสม รวมถึง

เพลงที่มีเนื้อหาไม่เหมาะสม เพราะสิ่งเหล่านี้จะกระตุ้นนิสัย
เก่าๆ ของเราออกมา

เมื่อจิตใจเริ่มสงบเราก็จะสามารถยกระดับจิตใจให้
สูงขึ้น การสวดมนต์ การทำจิตใจให้สงบนิ่ง การฝึกสมาธิ
การแผ่เมตตา จะช่วยให้เราได้ยกระดับจิตใจให้สูงขึ้น และเรา
ก็จะเริ่มไปสัมผัสกับจิตเหนือสำนึก หรือจิตบริสุทธิ์ที่อยู่ในตัวเรา

จิตเหนือสำนึก

เมื่อเรายกระดับจิตใจและเริ่มสัมผัสกับจิตเหนือสำนึก
ความรู้ปัญญาสูงสุดก็จะเกิดขึ้น การหยั่งรู้ด้วยตนเองก็เกิดขึ้น
การหยั่งรู้เป็นสภาพที่อยู่เหนือความคิด ถ้าเราใช้จิตสำนึก
เราต้องคิด วิเคราะห์ แต่เมื่อเราใช้การหยั่งรู้เรากลับไม่คิด
เราต้องทำให้จิตสำนึกอยู่หนึ่ง ปราศจากความคิดใดๆ การหยั่งรู้ จึง
จะเกิดขึ้น การหยั่งรู้หรือปัญญาสูงสุดนั้นดูเหมือนว่าไม่มีขอบเขต ใดๆ
เราสามารถรู้ทั้งในเรื่องของวิทยาศาสตร์ หรือความรู้ทางด้าน จิต
วิญญาณ การหยั่งรู้ไม่มีขอบเขตในเรื่องของเวลาหรือสถานที่ เรา
สามารถรู้ทั้งอดีต ปัจจุบันและอนาคต หรือด้านจักรวาล ไปจนถึง
เรื่องภายในของอนุ

มโนสำนึกก็จะเกิดขึ้นภายในตัวเราดั่งนั้น มโนสำนึก
จะคอยบอกเราว่าอะไรควรทำอะไรไม่ควรทำ อะไรดี อะไรไม่ดี
เราไม่ต้องพึ่งจิตใต้สำนึกที่จะคอยตีความให้เรา หรือพึ่งจิตสำนึก
ในการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล เราเพียงแต่รู้เฉยๆ ในขั้นนี้
ผู้เรียนได้กลายเป็นผู้สอนตนเอง เป็นการเรียนรู้ในขั้นสูงสุด

รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

การเรียนรู้ขั้นนี้จะเลยขั้นตอนของการเรียนรู้จากหนังสือ อินเตอร์เน็ต ครูอาจารย์หรือแหล่งการเรียนรู้ทั้งหลาย

รูปที่ ๖ นักเรียนโรงเรียนสัตยาไสนั่งสมาธิ

การหยั่งรู้ด้วยตนเองถือว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญ จากการศึกษาเกี่ยวกับเซอร์ไอแซคนิวตันและอัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ และนักวิทยาศาสตร์ที่มีชื่อเสียงของโลก จะเห็นได้ว่าการหยั่งรู้มีบทบาทที่สำคัญมาก

เซอร์ไอแซคนิวตัน เมื่ออายุยังน้อย เขาชอบนั่งอยู่ใต้ต้นแอปเปิ้ลตามลำพังเป็นประจำ เขาจะไม่ค่อยชอบเล่นเหมือนกับเด็กคนอื่น เมื่อเขาเติบโตขึ้นมาเขาพยายามหาคำตอบว่า

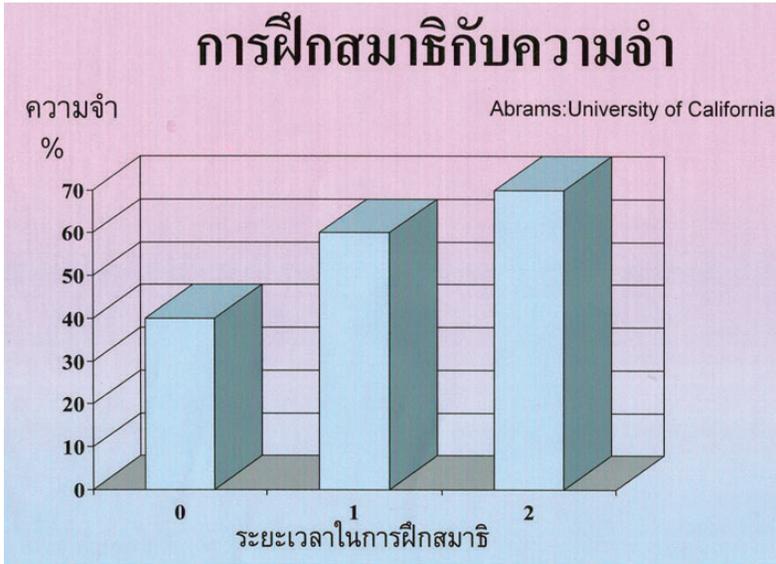
รูปที่ ๗ เซอร์ไอแซคนิวตัน

ดาวหางฮัลเล่ย์จะโคจรมาเยือน โลกทุกๆ ก็ปี แต่เขาไม่สามารถหาคำตอบได้ จนกระทั่ง วันหนึ่งขณะที่เขานั่งอยู่ใต้ต้นแอปเปิ้ล ลูกแอปเปิ้ลได้ตกลงมาบนศีรษะของเขา แล้วเขาก็ดีอกดีใจ เพราะจากเหตุการณ์นั้น เขาได้คำตอบโดยไม่ต้องคิดคำนวณแต่อย่างใด เขาสามารถบอกโลกได้ว่า ดาวหางฮัลเล่ย์จะโคจรมาทุกๆ ๗๖ ปี ซึ่งก็เป็นจริงตามนั้น และในขณะที่เดียวกันนิวตันก็ได้ค้นพบทฤษฎีแรงโน้มถ่วง ซึ่งกลายเป็นทฤษฎีพื้นฐานสำคัญทางวิทยาศาสตร์

อัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ ก็เป็นอีกคนหนึ่งที่ใช้วิธีการหยั่งรู้ด้วยตนเอง สมัยที่เขาเรียนหนังสือเขาไม่ใช่เด็กที่เรียนเก่ง แต่เขา ค้นพบสูตร เช่น $E=mc^2$ ซึ่งมีความสำคัญและทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโลกเราอย่างมากมาย ไอน์สไตน์เคยพูดไว้ว่า "การหยั่งรู้ไม่ได้มาจากความตั้งใจหรือมาจากขั้นตอนของการศึกษาแต่มาจากใจโดยตรง"(Hoffman & Dukas, 1973)

ประโยชน์ที่เราจะเห็นได้เร็วจากการฝึกสมาธิก็คือการที่ความจำจะดีขึ้นมาก ซึ่งก็จะทำให้การเรียนดีขึ้น จากการทดลองของเอแบรมส์ ที่มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกาพบว่า เมื่อนักศึกษาที่ไม่เคยฝึกสมาธิมาทดสอบความจำ ความจำจะอยู่ในระดับ ๔๐% โดยเฉลี่ย แต่เมื่อฝึกเป็นเวลา ๑ ปี ความจำเพิ่มขึ้นเป็น ๖๐% และเมื่อฝึกเป็นเวลา ๒ ปี ความจำจะอยู่ในระดับ ๗๐% (รูปที่ ๘)

รูปที่ ๘ การฝึกสมาธิกับความจำ (Abrams, ๑๙๗๒)

สัมผัสที่หก

การเรียนรู้อีกรูปแบบหนึ่งที่ไม่ได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง ๕ ก็คือการใช้ประสาทสัมผัสที่หก มนุษย์เราโดยเฉพาะเด็กๆ สามารถที่จะสัมผัสได้ว่าครุมีเมตตาดต่อเขาหรือโกรธเขา เมื่อครุ มีเมตตาดเด็กก็จะรู้สึกมีความสุขและมีความอบอุ่น ความรู้สึกนี้ ไม่ได้มาจากประสาทสัมผัสทั้ง ๕ แต่เป็นการรับความรู้สึกไป สู่ใจโดยตรง พ่อแม่ที่รักลูกก็จะให้ความอบอุ่นกับลูกและเมื่อโตขึ้น เด็กก็จะกลายเป็นคนดีไม่ค่อยมีปัญหาใด ๆ แต่เด็กที่มีปัญหาคือเด็กที่ขาดความรักในครอบครัวเป็นหลัก

ดังนั้นครูที่มีเมตตาจึงเป็นครูที่จะช่วยให้เด็กเกิดการเปลี่ยนแปลงได้ดีที่สุดด้วยความรัก ความเมตตา ครูสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักเรียน นักศึกษา การสร้างแรงบันดาลใจจึงเกิดขึ้นจากใจของครูไปสู่ใจของผู้เรียน

ความเมตตาเป็นพลังงานที่ละเอียดอ่อน เมื่อปี พ.ศ.๒๕๑๒ ได้มีการทดลองแผ่เมตตาให้ต้นไม้โดยคณะนิสิตและอาจารย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยเอาดินมาผสมกันอย่างดีแล้วจึงแยกออกเป็น ๒ แปลง นิสิตได้เพาะต้นดาวกระจายจากเมล็ดและคัดเลือกต้นที่สูง ๒ นิ้วเท่าๆกัน คณะนิสิตประมาณ ๑๕ คนได้มาแผ่เมตตาให้แปลงหนึ่ง ส่วนอีกแปลงหนึ่งเป็นแปลงควบคุมไม่มีการแผ่เมตตาให้ ปรากฏว่าแปลงที่ได้รับความเมตตาโตเร็วกว่า เริ่มออกดอกทุกต้น เมื่อวัดผลปรากฏว่าต้นที่ได้รับความเมตตาสูงกว่า ๔๙.๒% เมื่อเทียบกับแปลงควบคุม และมีดอกทุกต้น แต่แปลงควบคุมยังไม่มีดอกบานออกมาเลยจากการทดลองในครั้งนี้จึงเห็นว่า การแผ่เมตตาสามารถช่วยสิ่งมีชีวิตเติบโตได้ดีกว่า

บทที่ ๓

รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ คุณค่าความเป็นมนุษย์

วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

เพื่อสร้างคนดีเหนือสิ่งใด

เพื่อให้คุณธรรมนำหน้าความรู้และควบคู่ไปด้วยกัน

เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านกาย ใจ และจิตวิญญาณ

เพื่อสร้างอุปนิสัยที่ดีงาม

ความหมายของคนดี

เพื่อที่จะสามารถวัดผลการพัฒนาผู้เรียนจึงต้องทำ
ความเข้าใจว่าคนดีหมายถึงอะไร

คนดี คือมนุษย์ที่มีคุณค่าความเป็นมนุษย์ปรากฏขึ้นมา
ในจิตใจและปรากฏในการกระทำ

คุณค่าความเป็นมนุษย์

สิ่งที่มีคุณค่าสำหรับความเป็นมนุษย์ไม่ว่าจะนับถือ
ศาสนาใด ไม่ว่าจะอยู่ประเทศใดในโลก ซึ่งถือเป็นหลักสากล
กล่าวคือ คุณค่าความเป็นมนุษย์ ๕ ประการ

๑. ความรักความเมตตา
๒. ความจริง
๓. ความสงบสุข
๔. ความประพฤติชอบ
๕. อหิงสา หรือการไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน การไม่ใช้กำลังในการแก้ปัญหา ไม่เบียดเบียนสัตว์และสิ่งแวดล้อม

คุณค่าความเป็นมนุษย์ ๕ ประการ

ความรัก ความเมตตา

ผู้ที่มีความรัก ความเมตตา จะไม่มีความเห็นแก่ตัว เป็นผู้ให้โดยไม่หวังอะไรตอบแทน ปราบปรามที่จะเห็นผู้อื่นมีความสุข เขาจะมีความสุขเมื่อเห็นผู้อื่นมีความสุข เป็นผู้ที่เสียสละเพื่อผู้อื่น และส่วนรวมตลอดเวลา

ความจริง

ผู้ที่มีคุณค่าในข้อนี้ จะเป็นบุคคลที่มีปัญญาและความเข้าใจผู้อื่น เพราะเขาจะคอยแสวงหาสัจธรรม เขาจะเข้าใจว่าทุกสิ่งทุกอย่างไม่เที่ยงแท้ ดังนั้นเขาจะไม่ยึดติดอยู่กับสิ่งที่ไม่เที่ยงจะปล่อยวางจากทุกอย่างในโลก เขาจะรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับทุกคนและทุกสิ่ง ไม่ว่าเขาจะทำอะไรกับผู้อื่นนั้นเหมือนการที่เขาทำกับตนเองเช่นกัน มโนสำนึกจะเป็นตัวชี้ว่าการกระทำของเขาเขาจะมีการหยั่งรู้ด้วยตนเอง ซึ่งทำให้เกิดปัญญาและเข้าใจชีวิต

ความสงบสุข

คนที่มีความสงบสุขจะเป็นผู้ที่สามารถควบคุมอารมณ์ และการรับรู้จากประสาทสัมผัสทั้ง ๕ มี EQ สูง มีความสามารถในการควบคุมความโกรธ ความโลภ ความหลง ความ อิจฉาริษยา การยึดมั่นถือตน การยึดติดกับสิ่งใด เขาจะมีความ สงบสุขในตัวเอง สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ความประพาศชอบ

ผู้ที่มีคุณค่าในข้อนี้ จะเป็นคนที่มีความประพาศดี กิริยามารยาทดี ทุกสิ่งที่เขาทำจะไม่มีใครเห็นแก่ตัว เขาจะคิดถึงผู้อื่น สังคม ประเทศชาติก่อนตนเอง รับใช้ช่วยเหลือผู้อื่น และสังคมอยู่เสมอ สิ่งที่ได้เรียนรู้มาก็นำไปใช้เพื่อประโยชน์สุขของผู้อื่น

อหิงสา

อหิงสาเป็นการรวมคุณค่าความเป็นมนุษย์ทั้งสี่ข้อที่กล่าวไปแล้ว ความไม่เบียดเบียนจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้นั้นมีความประพาศชอบ มีความสงบสุข มีความรักความเมตตา และความจริง เขาจะเคารพกฎหมายและกฎเกณฑ์ธรรมชาติ เขาจะรักทุกคน รวมถึงสัตว์และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ความไม่เบียดเบียนได้รวมถึงทั้งความคิด คำพูดและการกระทำ

คุณค่าความเป็นมนุษย์นี้ เราไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ถ้าขาดข้อใดข้อหนึ่ง คุณค่าทั้ง ๕ ก็หายไป อย่างเช่น

เมื่อเรามีความรัก ความเมตตา จิตใจเราก็สงบ ความสงบสุข
จึงเกิดขึ้น และเราก็จะยกระดับจิตใจ ความจริงก็จะปรากฏ ความรัก
ความเมตตาออกมาในการกระทำก็จะกลายเป็นความประพฤติชอบ
เพราะคนที่มีความรักความเมตตาก็จะเสียสละ ช่วยเหลือผู้อื่น
ตลอดเวลา เมื่อมีความเมตตาก็จะไม่มีการเบียดเบียนผู้อื่น รวมถึง
ถึงสัตว์และธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ในทำนองเดียวกัน เมื่อขาด
ความรักความเมตตา คุณค่าข้ออื่นๆ ก็จะหายไปจากชีวิต ของมนุษย์

โลกภายนอก

รัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ เขตการศึกษา โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต สื่อ การบันเทิง
ศูนย์การเรียนรู้ พิพิธภัณฑ์ ฯลฯ มหาวิทยาลัย

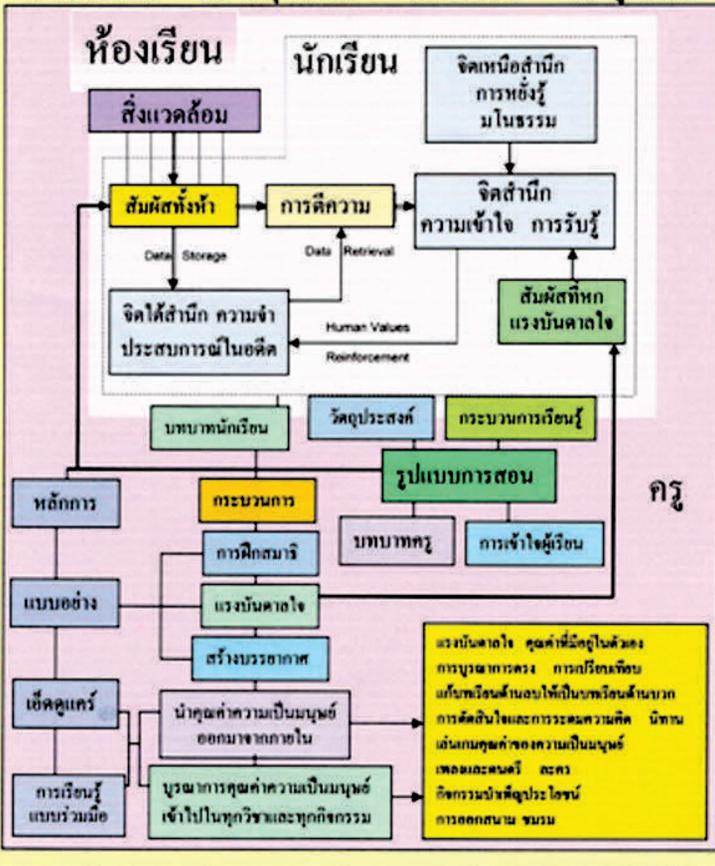
ชุมชน

1. บทบาท
ผู้ปกครอง

2. วัด/โบสถ์/มัสยิด โรงพยาบาล ตำรวจ
สื่อในท้องถิ่น ตลาด ญาติ ธุรกิจ

โรงเรียน

1. บรรยากาศ 2. วัตถุประสงค์ 3. พันธกิจ 4. ผู้บริหาร

การประเมินคนดี

๑. ครูประจำชั้นเป็นผู้ประเมินโดยครูจะต้องคอยสังเกต การเปลี่ยนแปลง ในการประเมินนั้นต้องไม่ใช้การเปรียบเทียบ ระหว่างเด็กแต่เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงในเด็กคนนั้นเท่านั้น

๒. ผู้ปกครองประเมินลูกของตัวเองโดยการสังเกต พฤติกรรมของลูก

๓. นักเรียนประเมินตัวเองและให้นักเรียนมีการบันทึกว่า ในแต่ละวันได้ทำอะไรดีบ้าง เหมือนกับการบันทึกธนาคารแห่ง ความดี

๔. ให้เพื่อนๆ ช่วยประเมินเพื่อนของตนเอง

ในภาคผนวก มีแบบฟอร์มที่สามารถนำมาใช้ได้ในการประเมิน

รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

คุณค่าความเป็นมนุษย์ (Jumsai, 2003)

โดยอาศัยกระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์ในบทที่ ๒ เราจะ มาสร้างรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการคุณค่าความเป็นมนุษย์ รูปที่ ๙ แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและครู ในชั้นเรียน และความสัมพันธ์กับโรงเรียนไปสู่ชุมชนและโลก ภายนอก ถ้าเราต้องการให้นักเรียนได้เรียนดี เราก็ต้องมีโรงเรียน แห่งการเรียนรู้ ครูทุกคนต้องมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ถ้าจะให้โรงเรียนเป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ก็ต้องให้ชุมชนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ และเช่นเดียวกันโลกภายนอกที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนก็จะต้องเป็นโลกแห่งการเรียนรู้ ผู้ปกครอง ธุรกิจรอบด้านทุกคนที่อยู่นอกรั้วของโรงเรียนต่างมีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียน

โลกภายนอก

ก. บทบาทของรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเขตการศึกษา นโยบายรัฐบาลจะมีความสำคัญอย่างมาก ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการจะต้องรับคำสั่งโดยผ่านทางเขตการศึกษา มาสู่โรงเรียนในการที่เราจะใช้นโยบายคุณธรรมนำการศึกษารัฐบาลเองต้องเป็นตัวอย่างของความดี กระทรวงศึกษาธิการ และเขตการศึกษาก็เช่นเดียวกัน ต้องเป็นตัวอย่างให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติตาม ถ้าไม่อย่างนั้นโรงเรียนจะสอนความดีแคไหนนักเรียนก็จะเลียนแบบรัฐบาล อย่างไรก็ตามถ้าดีภาครัฐควรจะเรียนรู้จากโรงเรียนต่าง ๆ ด้วยในรูปแบบนี้ เราจะต้องมีการแลกเปลี่ยนสิ่งที่ดีงามที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม โรงเรียนหลายโรงเรียนมีภูมิปัญญาของตนจากการที่ได้ปฏิบัติมาช้านาน บางแห่งมีนวัตกรรมทางการศึกษามีแนวความคิดที่แตกต่างไปจากที่อื่น รัฐช่วยโรงเรียน และโรงเรียนก็ช่วยรัฐก็จะทำให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ข. โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต สื่อและการบันเทิง เด็กนักเรียน ในยุคปัจจุบันได้รับอิทธิพลจากโทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต และสื่อต่างๆ ความรุนแรง กิเลส อารมณ์ต่างๆ ก็จะมีลงไป

ในจิตใต้สำนึกของเด็ก รูปแบบนี้จึงต้องการให้ผู้ปกครองร่วมมือกับครูในการควบคุมสิ่งที่ชักจูงเด็กไปในทางไม่ดี ถ้าเด็กเห็น อะไรที่ไม่ดี ผู้ปกครองและครูก็ต้องคุยกับเด็กและให้ผลิก จากสิ่งที่ไม่ดีให้ เด็กคิดไปในทางที่ดีและสอนให้เด็กมีวิจารณญาณ ในขณะที่เดียวกัน โรงเรียนก็ต้องจัดเว็บไซต์ที่จะเป็นประโยชน์ต่อ ส่วนรวม โดยเน้นความดีเมื่อเผยแพร่ความรู้ให้มีการบูรณาการคุณธรรมเข้าไปในทุกเรื่อง กระทรวงศึกษาก็ต้องมีเว็บไซต์ของคนดีและเผยแพร่คุณงามความดีให้กับทุกๆโรงเรียน

ค. ศูนย์การเรียนรู้ โรงเรียนจะต้องหาแหล่งการเรียนรู้ให้มากที่สุดเพื่อที่จะให้เด็กได้ไปเยี่ยมชม ไม่ว่าจะเป็นพิพิธภัณฑ์ ห้างสรรพสินค้า โรงละคร นิทรรศการ อุทยานแห่งชาติ ฯลฯ การเรียนรู้ในห้องเรียนจะไม่เหมือนกับการเห็นประสบการณ์ด้วยตัวเอง รูปแบบการเรียนการสอนนี้ต้องให้ผู้เรียนได้รายงานว่าเรียนรู้อะไร และได้เห็นตัวอย่างของคุณธรรมอะไรบ้าง

ง. มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยต่าง ๆ มักจะมีการจัดการอบรมที่เป็นประโยชน์ต่อครู และผู้ปกครอง ครูและผู้ปกครองก็ควรไปร่วมในกิจกรรมเหล่านี้ แต่ครูจะต้องกลับมารายงานในที่ประชุมครูและบูรณาการคุณธรรมให้ทุกคนฟัง โรงเรียนควรสนับสนุนให้ครูได้ศึกษาต่อในระดับปริญญาโทและเอก เพื่อจะได้พัฒนาคุณภาพของโรงเรียนและสนับสนุนให้ครูได้ทำวิทยานิพนธ์ในเรื่องที่มีคุณธรรม

ในขณะที่เดียวกันโรงเรียนก็ควรที่จะเสนอความรู้ทางวิชาการให้กับมหาวิทยาลัยและคนทั่วไป ตลอดเวลาให้โรงเรียน

เน้นทางด้านคุณธรรมเพื่อเป็นการฝึกตนเองตามแนวนโยบาย
ของรัฐ

ชุมชน

โรงเรียนและชุมชนเมื่อร่วมมือกันก็จะได้รับประโยชน์
มากมาย โรงเรียนกับชุมชนควรร่วมมือกันเพื่อประโยชน์ใน
การเรียนรู้ของเด็กและทุกๆ คนในชุมชน

๑. บทบาทของผู้ปกครอง

ถ้าจะให้รูปแบบการเรียนการสอนนี้ได้เกิดผลตาม
เป้าหมาย เราจำเป็นที่จะให้ผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญในกระบวนการ
เรียนรู้ของบุตรหลานของตน ผู้ปกครองเป็นผู้ร่วมกระบวนการ
ที่สำคัญ เพราะผู้ปกครองคือครูที่บ้าน ดังนั้นผู้ปกครองต้องมี
วิสัยทัศน์เดียวกันกับโรงเรียนและมีเป้าหมายเดียวกัน ผู้ปกครอง
ควรจะเป็นด้วยที่จะให้ลูกเป็นคนดีมีคุณธรรม และโรงเรียนก็
จะต้องจัดการอบรมให้กับผู้ปกครอง ส่วนที่บ้านผู้ปกครองต้อง
ใช้เวลาและความอบอุ่นแก่ลูกๆ

ผู้ปกครองและครูควรมีการพบปะกันบ่อยๆ เพื่อพูดคุย
เกี่ยวกับปัญหาต่างๆ ของนักเรียนและช่วยกันวางแผนที่จะช่วย
แก้ปัญหาเหล่านั้น ผู้ปกครองควรที่จะร่วมกิจกรรมต่างๆ ของ
โรงเรียนถ่ายทอดความรู้ ความสามารถของตนให้แก่นักเรียน
และครูในโรงเรียน

๒. ชุมชนทั่วไป

โรงเรียนไม่ควรอยู่หนึ่งแต่ควรมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
โรงเรียนและชุมชนควรมีปฏิสัมพันธ์กันตลอดเวลาเพื่อให้เกิด

รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

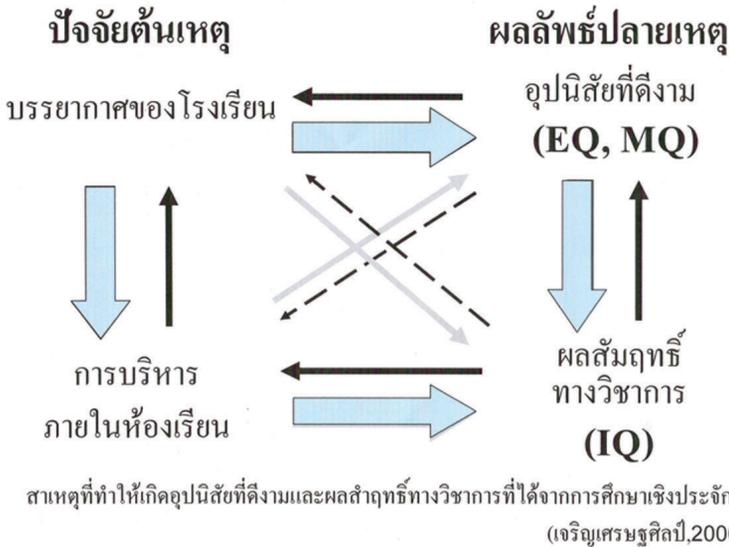
การเรียนรู้ร่วมกัน โรงเรียนมีความรู้ในการสร้างคนดีที่มีความสุข ก็ควรจะถ่ายทอดความรู้ไปสู่สถานที่ราชการต่างๆ และกับโรงเรียนอื่นๆ โรงเรียนมีความรู้ในเรื่องการสอนภาษาต่างประเทศ ก็ควรจะร่วมมือกับอุตสาหกรรมโรงงาน ธุรกิจต่างๆ เพราะทุกๆ ฝ่ายต่างต้องพัฒนาความรู้ทางด้านภาษาเพื่อจะได้ติดต่อธุรกิจกับนานาประเทศ โดยการช่วยอบรมให้ความรู้ทางภาษา ในขณะเดียวกันอุตสาหกรรมต่าง ๆ ก็ควรจะเปิดโอกาสให้นักเรียนไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการผลิตสินค้าต่างๆ โรงเรียนควรสำรวจเรื่องภูมิปัญญาชาวบ้านเพื่อให้นักเรียนได้ไปเรียนรู้

ส่วนสำคัญในการเรียนรู้ของเด็กๆ ก็คือการให้นักเรียนได้ออกไปรับใช้ช่วยเหลือสังคม เช่นไปช่วยทำความสะอาด วัด โบสถ์ มัสยิด ช่วยกันเสิร์ฟอาหารและล้างจานเมื่อมีงานวัด เป็นต้น การรับใช้ช่วยเหลือเป็นวิธีการยกระดับจิตใจของนักเรียนได้ดีที่สุด

โรงเรียน

๑. บรรยากาศของโรงเรียน

บรรยากาศของโรงเรียนควรเป็นบรรยากาศที่เต็มไปด้วยความสงบ ความรักความเมตตา เมื่อนักเรียนและครูมาสัมผัสกับบรรยากาศนี้ก็จะรู้สึกสงบและมีความสุขไปด้วย การเปลี่ยนแปลงก็จะเกิดขึ้นได้ง่าย

รูปที่ ๑๐ บรรยากาศของโรงเรียนกับการเปลี่ยนแปลง

จากงานวิจัยของ น.พ.ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์ (Jareonsettasin 2000) ในรูปที่ ๑๐ ปัจจัยโดยตรงที่ทำให้เกิดอุปนิสัยที่ดีงามคือบรรยากาศที่ดี ซึ่งจะทำให้เกิดการบริหารภายในห้องเรียนที่ดี และอุปนิสัยที่ดีงามก็จะส่งผลให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ในขณะที่เดียวกันการบริหารภายในห้องเรียนก็จะส่งผลไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการเช่นเดียวกัน

๒. วัตถุประสงค์ของโรงเรียน

เพื่อสร้างคนดีเหนือสิ่งใด ให้ผู้เรียนได้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย ใจ และจิตวิญญาณ ผู้เรียนจะมีอุปนิสัยที่ดีงาม มีคุณค่าความเป็นมนุษย์ทั้ง ๕ ประการ คือ ความจริง ความรัก

ความเมตตา ความประพุดิชอบ ความสงบสุข และอหิงสาหรือความไม่เบียดเบียนและไม่ใช้กำลังในการแก้ปัญหา ผู้เรียนจะสามารถอยู่ร่วมกันกับทุกๆ คนในโลกได้อย่างมีความสุข

๓. พันธกิจของโรงเรียน

ผู้เรียนจะได้รับการอบรมบ่มนิสัยให้มีความรัก ความเมตตา กรุณา มีกิริยามารยาทที่ดีงาม มีความอ่อนน้อมถ่อมตน ซื่อสัตย์สุจริต กล้าหาญ มีความกตัญญู มั่นใจในตนเอง รู้จักคิด มีความเสียสละ มีระเบียบวินัย ปฏิบัติหน้าที่ของตนในสังคม ด้วยความรับผิดชอบ ศึกษาขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมไทย

๔. ผู้บริหารโรงเรียน

ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเป็นตัวอย่างของผู้ที่มีอุปนิสัยที่ดีงาม มีคุณค่าความเป็นมนุษย์ทั้ง ๕ ประการ นโยบายของโรงเรียนต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และพันธกิจของโรงเรียน ผู้บริหารต้องให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่เพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์ การประเมินครูและพนักงานต้องเป็นโอกาสที่จะแนะนำและสนับสนุนครูไม่ใช่ประเมินเพื่อที่จะหาข้อผิดพลาด ในการบริหารโรงเรียนผู้บริหารต้องช่วยให้ครู พนักงานและนักเรียนมีความสุข เมื่อครูมีความสุขก็จะสามารถสอนนักเรียนได้ดี เมื่อพนักงานมีความสุขก็จะทุ่มเทกำลังและจิตใจเพื่อรับใช้โรงเรียน ผู้เรียนเมื่อมีความสุขก็จะประสบความสำเร็จในการศึกษา

ห้องเรียน

ในกระบวนการเรียนรู้ ผู้เรียนจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับ สิ่งแวดล้อมและมีประสบการณ์ตรงให้มากที่สุด ดังนั้นการเรียนรู้ ที่ดี ไม่ใช่เรียนอยู่แต่ในห้องสี่เหลี่ยม แต่อาจจะเรียนอยู่ในทุ่งนา ใต้ต้นไม้ ริมแม่น้ำหรือบนเขา จริงๆแล้วการเรียนรู้จะเกิดได้ทุกเวลา และทุกสถานที่ ครูจึงมีบทบาทที่สำคัญในการวางแผน การเรียน การสอนที่จะทำให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด

รูปแบบการสอนที่จะให้ผู้เรียนเป็นคนดี

รูปแบบการสอนนี้ก็จะต้องให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้และวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนที่จะสร้างคนดีเหนือสิ่งใด

๑. การเข้าใจผู้เรียน

ผู้เรียนไม่ใช่หุ่นยนต์หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ที่จะคอยรับข้อมูลมาบันทึกไว้จากครูผู้สอน แต่ผู้เรียนเป็นมนุษย์มีกระบวนการเรียนรู้เหมือนกับผู้ใหญ่ทุกประการ ดังนั้นผู้เรียนต้องมีความสามารถที่จะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รู้จักคิดวิเคราะห์แบบมีคุณธรรม เข้าใจกระบวนการเรียนรู้ สามารถใช้จิตใต้สำนึก จิตสำนึกและจิตเหนือสำนึกให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการเรียนรู้ รู้จักควบคุมอารมณ์ มีจิตใจที่สงบและมีความสุข

๒. บทบาทของครู

ครูจะต้องเปลี่ยนบทบาทของตัวเองจากครูผู้สอนเป็นครูผู้อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนประสงค์จะเรียนรู้เรื่องอะไร ครูต้องพยายามที่จะไม่บอกคำตอบ

ทั้งหมดและครูก็จะหาทางแนะนำให้ผู้เรียนได้หาความรู้และคำตอบด้วยตัวเอง เพราะในที่สุดผู้เรียนก็ต้องสามารถเรียนรู้ด้วยตัวเองตลอดชีวิต

ครูต้องเป็นตัวอย่างของคุณธรรมหรือคุณค่าความเป็นมนุษย์เพื่อที่จะให้ผู้เรียนได้เลียนแบบ ครูต้องการให้ผู้เรียนเป็นอย่างไรก็ต้องเป็นตัวอย่างของสิ่งที่ครูปรารถนาจะให้ผู้เรียนได้เป็น

หลักการของรูปแบบการสอนที่เน้นคุณธรรมนำวิชาการ

๑. แบบอย่าง

เป็นที่ทราบกันดีว่าเด็ก ๆ จะเลียนแบบจากผู้อื่นโดยเฉพาะครูและผู้ปกครองในโรงเรียนไม่ใช่แค่ครูเท่านั้นแม้แต่พนักงานนักการภารโรงก็ต้องเป็นแบบอย่างที่ดี คนสวน แม่ครัว คนทำความสะอาด หน่วยรักษาความปลอดภัย พนักงานในสำนักงาน ทุกคนมีบทบาทในการสอนเด็กจากตัวอย่างของตน ในโรงเรียนทุกโรงเรียนต้องไม่มีการสูบบุหรี่ ดื่มเหล้า เล่นการพนัน หรืออบายมุขอื่น ๆ ไม่เพียงแต่ต่อหน้าเด็ก แต่ลับหลังก็ต้องไม่มีโรงเรียนต้องมีบรรยากาศที่เต็มไปด้วยความสงบและความเมตตา เป็นบรรยากาศที่ศักดิ์สิทธิ์ยิ่งกว่าวัด

๒. เอ็ดดูแคร์ (Educare)

ในรูปแบบการเรียนการสอนนี้เป็นการเน้นการสร้างคนดี เห็นสิ่งใด หลักการของเอ็ดดูแคร์คือการดึงเอาสิ่งที่ดีงามรวมถึงคุณธรรมออกมาจากจิตใจของผู้เรียน เอ็ดดูแคร์เป็นภาษาละติน เป็นรากศัพท์ของคำว่าเอ็ดดูเคชั่น (Education)

เอ็ดดูแคร์มีความหมายว่าเป็นการนำเอาสิ่งที่ดีงามออกมาจากตัวผู้เรียน การเปลี่ยนแปลงผู้เรียนให้เป็นคนดี ครูจะต้องสร้างแรงบันดาลใจ ครูต้องสามารถเข้าถึงใจของผู้เรียนและสามารถพูดภาษาใจ ครูจะต้องเชื่อมั่นในสิ่งที่ตัวเองพูด ซึ่งหมายถึงการที่คุณครูต้องปฏิบัติตามที่ตนเองสอน

ครูจะมีบทบาทที่สำคัญมากในการช่วยให้ผู้เรียนมีคุณธรรมโดยครูไม่ต้องพูดหรือสอนอะไร อย่างเช่น ครูเข้ามาในห้องเรียนก่อนเวลานิดหน่อยทุกครั้งทุกๆ วัน ครูก็จะได้สอนเรื่องการตรงต่อเวลาแล้วโดยไม่ต้องพูดอะไร ครูแค่เป็นต้นแบบสำหรับคุณธรรม เมื่อครูเข้ามา ในห้องเรียนก็ยิ้มกับทุกคน เพื่อที่จะดึงรอยยิ้มจากนักเรียนทุกคน ครูควรแผ่ความรัก ความเมตตาและความสงบสุขตลอดเวลา ซึ่งก็ปรากฏในสายตาและใบหน้า ของครู ครูที่ดีคือครูที่มีบุคลิกที่บูรณาการคุณธรรมหรือคุณค่าความเป็นมนุษย์ตลอดเวลา ครูควรพูดด้วยความนุ่มนวล อ่อนหวานเต็มไปด้วยความเมตตากรุณา ซึ่งจะปรากฏอยู่ในคำพูด ความคิดและการกระทำ ครูแบบนี้จะสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้เรียนและสามารถเข้าถึงใจของผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีอย่างรวดเร็ว ครูที่ดีแบบนี้ไม่ต้องสอนคุณธรรมแต่ท่านเหล่านี้จะดึงคุณธรรม และคุณสมบัติอันพึงประสงค์ออกมาจากจิตใจของผู้เรียนโดยอัตโนมัติ

๓. การเรียนรู้แบบร่วมมือ

ในยุคนี้มนุษย์มีแต่การแข่งขันกันในทุกด้าน การค้า เศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อาวุธ การเมือง ไม่เว้น

แม้กระทั่งทางด้านการศึกษา นักเรียนในระดับมัธยมปลาย ก็จะต้อง แข่งขันกันเพื่อจะเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยก็จะจัด การสอบเพื่อคัดเลือกคนเก่งเข้าศึกษาต่อในสถาบันของตน ดังนั้นโรงเรียนต้องตอบสนองความต้องการของมหาวิทยาลัย โดยจัดการแข่งขันทางวิชาการ มอบรางวัลให้กับคนเก่งๆ ระบบการแข่งขันจึงทำให้นักเรียนต้องพยายามให้ได้คะแนนเหนือกว่าคนอื่น ทำให้คิดถึงตัวเองมากขึ้นจึงเกิดความเห็นแก่ตัวมากขึ้นในสังคมของเรา

ดังนั้นโรงเรียนจึงต้องเปลี่ยนระบบการศึกษามาเป็นการเรียนรู้ แบบร่วมมือให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่มโดยทุก ๆ คนช่วยเหลือซึ่งกันละกัน ตามทฤษฎีการเรียนรู้พหุปัญญา (Gardner, 1999) นักเรียนคนหนึ่งอาจจะเก่งทางวิทยาศาสตร์ แต่ไม่เก่งทางด้านศิลปะ บางคนเก่งทางคณิตศาสตร์แต่ไม่เก่งทางด้านดนตรี ดังนั้นเมื่อเขาร่วมกันทำงานเป็นกลุ่มทุกคนก็จะมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน คนไหนอ่อนในบางวิชาทุกๆ คนก็จะหันมาช่วยคนที่อ่อนในวิชานั้น ดังนั้น การเรียนรู้แบบร่วมมือก็จะช่วยทำให้เกิดคุณค่าความเป็นมนุษย์ในผู้เรียนคือ ความรักความเมตตา การช่วยเหลือซึ่งกันและกันและอื่นๆ อีกมากมาย

การประเมินก็ต้องประเมินเป็นกลุ่มไม่ใช่ประเมินแต่ละคนซึ่งจะทำให้เกิดการแข่งขันกันอีก

กระบวนการเรียนการสอน

๑. บทบาทของผู้เรียน

ผู้เรียนควรมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอน ผู้เรียนควรมีส่วนร่วมในการวางแผนการสอน ครูควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้บอกว่าเขาอยากเรียนรู้อะไรและจะเรียนรู้อย่างไร และผู้เรียนควรมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและในการถามคำตอบ

๒. การฝึกสมาธิ

เริ่มทุกชั่วโมงหรือทุกวิชาด้วยการนั่งสงบนิ่ง ทำสมาธิ นักเรียนจะเรียนได้ก็ต้องมีสมาธิในการเรียน ซึ่งจะทำให้มีความสงบและความจำก็จะดีขึ้น

วิธีฝึกสมาธิควรจะเป็นวิธีที่ฝึกง่ายๆ และเหมาะสมกับทุกๆ คนในทุกศาสนาและวัฒนธรรม ในรูปแบบการเรียนการสอนนี้จะเสนอวิธีการที่เรียกว่าสมาธิโดยใช้แสงสว่าง ซึ่งมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ให้ทุกคนนั่งหลังตรง หายใจลึกๆ ช้าๆ แล้วหลับตา เพื่อไม่ให้เสียสมาธิจากการมองเห็นสิ่งต่างๆ รอบตัวเรา จากนั้นครูก็จะคอยนำและให้นักเรียนคิดตามสิ่งที่ครูนำ ครูที่จะนำสมาธินั้นควรที่จะฝึกกับตนเองก่อนสัก ๒ อาทิตย์ ครูต้องฝึกพูดจากใจ ใช้คำพูดที่นุ่มนวล อ่อนหวาน ซึ่งจะทำให้นักเรียนได้เกิดสมาธิ ใช้ดนตรีบรรเลงเบาๆ เปิดคลอตาม เนื่องจากดนตรีที่เหมาะสมจะช่วยให้จิตใจสงบ คำพูดที่ครูจะนำอาจใช้คำพูดดังต่อไปนี้

"ขอให้ทุกคนนึกถึงแสงสว่างที่อยู่ข้างหน้าของเรา นำแสงสว่างเข้ามาตรงหน้าผาก ให้ศีรษะของเราเต็มไปด้วยแสงสว่าง แสงสว่างอยู่ที่ไหนความมืดก็อยู่ไม่ได้ เราจะคิดแต่สิ่งที่ดี คิดแต่สิ่งที่มีประโยชน์ ความคิดของเราเต็มไปด้วยความรัก ความเมตตา....

จากนั้นนำแสงสว่างลงมาที่หัวใจของเรา และให้คิดว่าตรงหัวใจของเรามีดอกบัว เมื่อดอกบัวได้รับแสงสว่าง ดอกบัวก็จะบานออกมาสวยงาม จิตใจเราก็กเบิกบาน จิตใจของเราเต็มไปด้วยความบริสุทธิ์และความเมตตา.....

นำแสงสว่างมาที่แขนและมือของเรา ให้มือทั้งสองข้างเต็มไปด้วยแสงสว่าง เราจะทำแต่สิ่งที่ดี เราจะรับใช้ช่วยเหลือผู้อื่นเสมอ.....

นำแสงสว่างลงมาที่ขาและเท้าของเรา ให้เท้าทั้งสองข้างเต็มไปด้วยแสงสว่าง เราจะเดินก้าวหน้าไปในทางที่ดี เราจะเดินไปสถานที่ดี ๆ เดินไปพบกับคนดี ๆ

นำแสงสว่างขึ้นไป ผ่านร่างกายของราชจนถึงปากให้ปากและลิ้นของเราเต็มไปด้วยแสงสว่าง เราจะพูดแต่สิ่งที่ดี เราจะพูดแต่ความจริง

นำแสงสว่างไปที่หูของเรา หูของเราทั้งสองข้างเต็มไปด้วยแสงสว่าง เราจะฟังแต่สิ่งที่ดี รับฟังแต่ความดี

นำแสงสว่างไปที่ตาของเรา ตาทั้งสองข้างของเราเต็มไปด้วยแสงสว่าง เราจะมองแต่สิ่งที่ดี เห็นแต่ความดีในทุกๆ คน และในทุกอย่างทุกอย่าง.....

นำแสงสว่างไปอีกจนถึงบริเวณศีรษะของเราให้ศีรษะของเราเต็มไปด้วยแสงสว่าง.....

ในตอนนี้นำกระจายแสงสว่างออกไปจากตัวของเราและนำแสงสว่างไปมอบให้กับคุณพ่อคุณแม่ผู้ที่ให้กำเนิดและเลี้ยงดูเรามา ... นำแสงสว่างไปมอบให้กับครูอาจารย์ของเราผู้ที่ได้ให้วิชาความรู้กับเรา กระจายแสงสว่างไปอีกถึงญาติพี่น้องเพื่อนฝูง เพื่อนร่วมโลกทุกคน รวมถึงสัตว์ทั้งหลาย ให้โลกของเราเต็มไปด้วยความสงบสุข... กระจายแสงสว่างออกไปให้ทั่วจักรวาล ทุกหนทุกแห่งเต็มไปด้วยแสงสว่าง... เราอยู่ในแสงสว่าง... แสงสว่างอยู่ในตัวเรา... เราคือแสงสว่าง (หยุดนิ่งประมาณ ๑-๒ นาที)

ในตอนนี้นำแสงสว่างมาบรรจุไว้ที่หัวใจของเรา ไม่ว่าเราจะทำอะไรอยู่ที่ไหน เราจะมีแต่แสงสว่างในดวงใจของเราตลอดไป

ค่อย ๆ สิ้นตา

๓. แรบบัณฑิตใจ

ครูผู้สร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้เรียนได้ คือ ครูที่จะมีอิทธิพลสูงสุดในการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี ความรักความเมตตาจะมีส่วนสำคัญในการสร้างแรงบันดาลใจ การสร้างแรงบันดาลใจครูจะสามารถเข้าถึงใจของผู้เรียนได้ เมื่อครูเสียสละและอุทิศตนเพื่อศิษย์ ศิษย์ก็จะปฏิบัติตามคุณครู การสร้างแรงบันดาลใจครูต้องให้ความคิด การกระทำ คำพูด สอดคล้องกับใจ เพื่อให้จำง่ายเราจะเรียกว่าเป็นเทคนิค 3H คือ

Head หรือความคิด เมื่อมีความคิดขึ้นมาอย่าเพิ่งมีปฏิกิริยาทันที แต่ให้นำความคิดไปพิจารณาในใจหรือ Heart ใจในที่นี้ก็คือ ส่วนลึกของจิตใจ หรือจิตเหนือสำนึก ซึ่งมีมโนสำนึกที่จะบอกเรา ได้ทันทีว่าความคิดนั้นดีมีประโยชน์หรือไม่ ถ้าดีมีประโยชน์ เรา จึงนำไปสู่การกระทำหรือ Hands ซึ่งก็คือการกระทำทุกอย่าง รวมทั้งการพูดด้วย ถ้าใจเราบอกว่าไม่ดีเราก็ต้องไม่ให้ความคิดนั้น ได้ปรากฏออกมาเป็นการกระทำ ดังนั้นเราจึงต้องประสานทั้ง 3H ให้สอดคล้องกัน กล่าวคือ ประสานความคิด ใจและการกระทำ (รวมถึงคำพูดของเรา)

๔. สร้างบรรยากาศ

ครูต้องสร้างบรรยากาศของความสงบ ความรัก ความเมตตา ที่สำคัญคือบรรยากาศที่ปลอดภัยสำหรับผู้เรียน ครูควรสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ถามคำถามที่ได้แสดงความคิดเห็น และปรึกษากันเองได้อย่างปลอดภัย หมายถึงครูจะไม่ชี้นิ้ว และพูดเสียงดังว่า "เจี๊ยบ" ซึ่งผู้เรียนก็จะเริ่มรู้สึกว่าการพูดนั้นจะไม่ปลอดภัย เด็กก็จะเจี๊ยบไม่ถาม ถึงแม้จะไม่เข้าใจ เด็กจะฟังอย่างเดียวและปล่อยให้ครูสอนไป เด็กก็จะไม่กล้า แสดงความคิดเห็นใดๆ ซึ่งทำให้เด็กไม่เกิดการคิดได้แต่ฟัง

บรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีต้องเป็นบรรยากาศที่สนับสนุน ให้เด็กคิดวิเคราะห์ กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นถึงแม้ความคิดเห็น บ้างครั้งจะไม่ตรงกับความคิดเห็นของครู ซึ่งกรณีเช่นนี้ครูควรฟัง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ แล้วคุณ

ครูก็อาจจะพูดว่า "ดีมากที่นักเรียนได้เสนอความคิดที่แตกต่างกัน และเดี๋ยวเราจะได้ไปช่วยกันค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมด้วยกัน ครูเองก็จะได้เข้าใจเรื่องนี้ให้ดีขึ้น" ซึ่งวิธีการ พูดเช่นนี้ ก็จะช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนได้รู้จักค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ดีขึ้น

๕. นำคุณค่าความเป็นมนุษย์ออกมาจากภายใน

วิธีการเรียนการสอนแบบนี้คือหลักการของเอ็ดดูแควร์ ครูจะไม่ใช้วิธีการบรรยายแต่จะสอนให้เด็กคิดเอง ครูใช้วิธีตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิดเองและตอบคำถาม แต่ถ้าหากผู้เรียนตอบคำถามไม่ได้ก็ให้ใช้วิธีการให้ผู้เรียนได้สงบจิตใจของตนเองคือให้ผู้เรียนได้นั่งสงบนิ่งหรือนั่งสมาธิสัก ๒-๓ นาทีแล้วค่อยคิดหาคำตอบ

๖. บูรณาการคุณค่าความเป็นมนุษย์เข้าไปในทุกวิชา และทุกกิจกรรม

การเรียนการสอนแบบบูรณาการคุณค่าความเป็นมนุษย์จะมีวิธีที่หลากหลาย อาทิ เช่น

- สร้างแรงบันดาลใจ
- คุณค่าที่มีอยู่ในตัวเองซึ่งสามารถให้ผู้เรียนได้คิดและพูดออกมา
- บูรณาการคุณค่าความเป็นมนุษย์เข้าไปในกลุ่มสาระโดยตรง
- เปลี่ยนสิ่งที่ไม่ดีมาเป็นบทเรียนที่ดีสำหรับผู้เรียน

รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

- ใช้การเปรียบเทียบ
- ดึงคุณค่าความเป็นมนุษย์ออกมาจากผู้เรียน
ด้วยวิธีการพูดคุยกันและการระดมความคิด
- ใช้การเล่านิทาน
- เล่นเกมที่มีคุณค่าความเป็นมนุษย์
- เล่าเรื่องราวของบุคคลสำคัญของโลก
- ใช้เพลงและดนตรีในการบูรณาการคุณค่า
ความเป็นมนุษย์
- ใช้บทบาทสมมติและการแสดงละคร
- ใช้กิจกรรมต่าง ๆ เช่น การบำเพ็ญประโยชน์ การไป
ทัศนศึกษาและจัดตั้งชมรมต่าง ๆ

รูปที่ ๑๑ แข่งพายเรือ

บทที่ ๔

การบูรณาการคุณค่าความเป็นมนุษย์

๑. การสร้างแรงบันดาลใจ

ได้มีการวิจัยที่บรองส์ซึ่งเป็นชานเมืองของนิวยอร์กในสหรัฐอเมริกา บรองส์เป็นถิ่นที่มีปัญหามากมาย เยาวชนมีการทะเลาะวิวาท ตีกัน มีการมั่วสุมกัน ดิตยาเสพติดมากมาย ในบริเวณนั้น มีโรงเรียนธรรมดาๆ ไม่มีความโดดเด่นแต่ประการใด ผู้วิจัยก็ติดตามดูศิษย์เก่าของโรงเรียนนี้ว่าจบออกไป แล้วมีอาชีพอะไร ทำอะไรกัน ก็พบว่าส่วนใหญ่ไม่ค่อยจะทำอะไร เป็นหลักเป็นแหล่งและมีปัญหากันเยอะ แต่มีศิษย์เก่ากลุ่มหนึ่ง มีอาชีพที่ดี มีตำแหน่งหน้าที่การงานที่ดี และประสบความสำเร็จ ผู้วิจัยจึงเข้าไปสัมภาษณ์คนกลุ่มนี้ว่ามีสาเหตุอะไรที่ทำให้พวกเขาเหล่านั้นประสบความสำเร็จ คำตอบที่ได้ก็คือมีครูคนหนึ่งที่ได้ สร้างแรงบันดาลใจให้กับพวกเขา ผู้วิจัยจึงตามหาครูคนนั้น ก็ปรากฏว่ายังมีชีวิตอยู่ เกษียณนานแล้ว จึงไปสัมภาษณ์ครูท่านนั้น ว่าเขามีเทคนิคอย่างไร หรือว่าได้สอนอะไร ที่ทำให้ลูกศิษย์ของเขาประสบความสำเร็จ ครูท่านนั้นก็ตอบว่าก็ไม่มีอะไรเป็นพิเศษ ก็สอนเหมือนกับครูทุก ๆ คน แต่ที่สำคัญก็คือครูรักศิษย์เหล่านั้นมากและได้

ให้ความรักความเมตตาเข้ามาโดยตลอด

จากงานวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่าครูจะสามารถสร้างแรงบันดาลใจได้ดีที่สุด ให้ศิษย์เจริญเติบโตเป็นคนดีและประสบความสำเร็จในชีวิตด้วยการให้ความรักความเมตตาต่อผู้เรียน

๒. คุณค่าที่มีอยู่ในตนเอง

สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบข้างเรา ธรรมชาติต่างมีคุณค่าในตัวเองอยู่ ให้นักเรียนคิดว่าคุณค่าต่าง ๆ เหล่านี้ออกมาเอง

รูปที่ ๑๒ นักเรียนนั่งสมาธิใต้ต้นไม้

ต้นไม้

ให้ผู้เรียนสังเกตต้นไม้ในตอนกลางวัน ท่ามกลางแสงแดด เมื่อทุกคนไปนั่งอยู่ใต้ต้นไม้ต่างก็จะได้รับความร่มเย็นและครูก็ถามเด็กเพื่อให้เกิดการคิดและพูดคุยกัน

ครู : ต้นไม้มีประโยชน์อย่างไร

เด็กก็จะตอบได้ว่า ต้นไม้ให้ความร่มเย็น ให้อากาศกับพวกเราทุกคน

ครู : ต้นไม้ให้อากาศกับคนบางคน เช่นคนรวย หรือคนที่นับถือศาสนาบางศาสนาหรือเปล่า

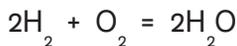
เด็กก็จะตอบว่าต้นไม้ไม่เลือกปฏิบัติ ให้อากาศ ให้ความร่มเย็นกับทุก ๆ คนเท่าเทียมกัน

ครู : แล้วเราได้เรียนรู้อะไรจากต้นไม้ อะไรที่เราสามารถนำไปปฏิบัติได้ในชีวิตของเรา

เด็กก็จะตอบได้ว่า เราควรจะเป็นเหมือนกับต้นไม้ ช่วยให้ทุกคนมีความสุขโดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ไม่เลือกปฏิบัติ

น้ำ

ถ้าครูสอนสูตรสำหรับปฏิกิริยาระหว่างไฮโดรเจนกับออกซิเจน

ผู้เรียนก็จะเก่งโตขึ้นก็จะมีอาชีพทางด้านนักเคมี นักวิทยาศาสตร์และสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง แต่เป้าหมายของเรา

รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

คือ สร้างคนดี การศึกษาไม่ใช่เพื่อสอนให้ประกอบอาชีพอย่างเดียว แต่สอนให้ผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ดังนั้นครูจะต้องดึงคุณค่าความเป็นมนุษย์ที่อยู่ในเรื่องของน้ำออกมา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ในร่างกายของมนุษย์เรา ส่วนที่ประกอบด้วยน้ำมีประมาณ ๗๕ %

ครู : เมื่อเราบอกตัวเองว่าเรารักตัวเอง นั่นแสดงว่าเรารักอะไร

นักเรียน : น้ำ เพราะ ๗๕ % ของร่างกายเราน้ำ

ครู : เมื่อเรารักน้ำ ในร่างกายของทุก ๆ คนก็มีน้ำ ๗๕ % เช่นเดียวกัน ดังนั้นเราจะโกรธเกลียดคนอื่นได้ไหม

นักเรียน : เรารักน้ำ เราก็ต้องรักทุกคน

ครู : ในร่างกายของสัตว์ก็มีน้ำ ๗๕ % เช่นเดียวกัน

นักเรียน : เราก็ต้องรักสัตว์ ไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต

รูปที่ ๑๓ แม่น้ำป่าสัก

ครู : สังเกตดูแม่น้ำ น้ำในแม่น้ำมีประโยชน์อย่างไร ให้
นักเรียนช่วยกันคิด

นักเรียน :

- ใช้ดื่ม ใช้ประกอบอาหาร
- บางคนอาบน้ำในแม่น้ำ
- เกษตรกรใช้ในการเกษตร
- ใช้เป็นเส้นทางคมนาคม
- ประกอบอาชีพประมง
- สร้างเขื่อน เพื่อใช้ในการผลิตกระแสไฟฟ้า

ตัวอย่างบทสรุปที่นักเรียนช่วยกันคิด

- น้ำคือชีวิต
- น้ำมีประโยชน์ต่อทุกชีวิต
- เราชรักน้ำ เราจึงต้องคอยดูแลน้ำให้สะอาด ปราศ

จากมลพิษ

ครู : จากข้อสังเกตเกี่ยวกับน้ำ เราได้รับบทเรียนอะไร
บ้างที่เกี่ยวกับชีวิตของเรา

นักเรียน : น้ำไม่ว่าจะไหลไปทางใดก็ทำคุณประโยชน์ให้
กับทุกๆ คน ทุกๆ ชีวิต ดังนั้นเราในฐานะที่เป็นมนุษย์ก็ควรที่
ทำประโยชน์ให้กับทุกคน ช่วยเหลือทุกคนไม่ว่าเราจะไปอยู่ที่ใด
ก็ตาม

๓. การบูรณาการคุณค่าความเป็นมนุษย์ในวิชาต่าง ๆ

คุณค่าความเป็นมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตของคนดี ดังนั้นคุณค่าความเป็นมนุษย์ก็ต้องเป็นส่วนหนึ่งของทุก ๆ วิชาที่เราสอนให้กับผู้เรียน ทุกวิชาก็ต้องให้ผู้เรียนได้เห็นว่าเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตมนุษย์

การบูรณาการคุณค่าความเป็นมนุษย์ในคณิตศาสตร์

ตัวอย่างโจทย์ มีตัวเลข ๑ ถึง ๕ ไม่ว่าจะบวกตัวเลขใดก่อนก็ตาม คำตอบก็จะเหมือนกัน อย่างเช่น

$$๑+๒+๓+๔+๕ = ๑๕$$

$$๑+๔+๕+๒+๓ = ๑๕$$

$$๒+๕+๔+๓+๑ = ๑๕$$

จากตัวอย่างนี้บทเรียนที่ได้ก็คือ ในชีวิตของเรา เพื่อที่จะไปสู่จุดมุ่งหมายซึ่งเป็นความจริงอันเดียวกัน อาจมีหลายทางที่จะไปถึงจุดนั้น แต่ทุกคนก็จะเลือกแนวทางที่เหมาะสมของตนเอง เราจะไปอ้างว่าแนวทางของเราดีกว่าของคนอื่นก็ไม่ได้ เราไม่ควรจะไปทะเลาะกัน เราควรเข้าใจซึ่งกันและกัน และเคารพแนวทางของผู้อื่น ตัวอย่างนี้เป็นตัวอย่างของโจทย์เรื่องของวิธีการเปรียบเทียบ

เราสามารถใช้นิทานในการบูรณาการคุณค่าความเป็นมนุษย์ในคณิตศาสตร์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นายวินัยเป็นคนขี้บ่กั๊กซี่ เขาทำงานหนักเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว ซึ่งมีภรรยาและลูกสองคน ชื่อเอ และบี วันหนึ่งวินัยออกไปทำงานโดยมีเงินติดตัวไป ๑๒๕ บาท ผู้โดยสารคนแรกของเขาเป็นผู้ชายซึ่งให้ขับไปส่งที่บ้าน เมื่อไปถึงบ้านชายคนนั้นก็จ่ายค่าแท็กซี่ ๗๕ บาท และเนื่องจากแถวนั้นอยู่ใกล้บ้านของวินัย เขาจึงแวะพักสักครู่ก่อนที่จะออกไปทำงานต่อ วินัยพบว่า ผู้โดยสารได้ลืมถุงใบหนึ่งไว้ในรถแท็กซี่ เขาจึงถือถุงนั้นเข้าไปในบ้านด้วยลูกๆ เมื่อเห็นพ่อก็วิ่งออกมาด้วยความดีใจ พลาจคว่าถุงใบนั้นมาเปิดดูโดยคิดว่าพ่อมีของมาฝาก เมื่อเปิดดูใบนั้นแล้วทุกคนก็ตกใจเพราะมีเงินสดอยู่ในถุงซึ่งเมื่อนับแล้ว เป็นเงิน ๗,๖๕๐ บาท บี ลูกสาวพูดกับพ่อว่า "พ่อคะ สงสาร เจ้าของเงินนี้นะคะ ป่านนี้เขาคงกระวนกระวายใจนำดูเลย" เอ ลูกชายได้พูดเสริมว่า "คุณครูสอนเราว่าถ้าเราเจอของอะไรที่ ไม่ใช่ของเรา ก็รีบเอาไปคืนเจ้าของ เราต้องมีความซื่อสัตย์ สุจริต" เมื่อพ่อได้ฟังดังนั้นก็ตกลงกับลูกทั้งสองว่าจะเอาเงินไปคืนให้กับเจ้าของ เมื่อไปถึงบ้านเจ้าของเงินจึงเคาะประตู ชายคนนั้นก็ออกมาเปิด ประตู บีพูดขึ้นว่า "คุณลืมถุงใบนี้ไว้ในรถของพ่อหนู เราไม่อยากจะให้คุณต้องเดือดเนื้อร้อนใจจึงรีบเอามาคืนคุณค่ะ" ชายผู้นั้นดีใจมากและขอบคุณสามพ่อลูกที่นำถุงเงินมาคืนเขา จากนั้นวินัยและลูก ๆ จึงลากลับ ก่อนกลับชายผู้นั้นบอกให้รอสักครู่ เขาบอกว่าจะเก็บเงินไว้แค่ ๕,๐๐๐ บาท ที่เหลือเขายกให้วินัย ในฐานะที่เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ สุจริต วินัยปฏิเสธแต่ชายคนนั้น ยืนยันที่จะให้ วินัยจึงรับเงินนั้นไว้แล้วพาลูกๆ กลับบ้าน ลูกทั้งสองคนภูมิใจในความซื่อสัตย์สุจริต

ของพ่อและทั้งคู่อึดใจ ไว้ว่าจะเป็นคนชื่อสัตย์ตลอดไป วินัย ตัดสินใจอยู่บ้านกับลูกๆ ในวันนั้น ตกตอนบ่ายก็มีข่าวเกี่ยวกับแท็กซี ผู้ซื้อสัตย์คืนเงินให้เจ้าของ ผู้ว่าราชการจังหวัดได้มาพบนายวินัยและ เขาก็ได้รับการยกย่องเป็นบุคคลตัวอย่างของจังหวัด และมอบรางวัล เป็นเงิน ๙,๙๙๙ บาท ในเย็นวันนั้นนายวินัยมีเงินสดติดตัวทั้งหมด ก็บาท

$$\text{คำตอบคือ } ๑๒๕+๗๕+(๗,๖๕๐-๕,๐๐๐)+๙,๙๙๙ = ๑๒,๙๙๙$$

ครูควรรหาเรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลสำคัญทาง คณิตศาสตร์ มาเล่าให้นักเรียนฟัง อย่างเช่นเรื่องของเซอร์ไอแซกนิวตัน

นิวตันเลี้ยงสุนัขไว้ตัวหนึ่งชื่อเพชร นิวตันรักสุนัขตัวนี้มาก วันหนึ่งนิวตันได้เขียนทฤษฎีทางคณิตศาสตร์ลงในกระดาษ เมื่อเขียนเสร็จก็วางไว้แล้วออกไปเดินเล่นข้างนอกสักครู่ เพชรเห็นเจ้านายเดินออกไปมันจึงกระโดดตามนิวตันไปแต่ไปโดนเทียนที่นิวตันจุดไว้ เทียนล้มลงและไหม้กระดาษที่เขาเขียนทฤษฎีใหม่ของเขา นิวตัน รีบวิ่งกลับมาดับไฟแต่ก็สายเกินไป ไฟได้ไหม้กระดาษจนหมด นิวตันมองหน้าเพชรสักพักหนึ่ง เขาไม่ได้แสดงความโกรธออกมาเลยสักนิด เพราะเขารักเพชร นิวตันได้แต่พูดกับเพชรว่า "เพชรเอ๋ย เจ้าคงไม่รู้หรอกนะว่าเธอได้ทำความเสียหายอะไรไป" แล้ว นิวตันก็กอดสุนัขของเขา

การบูรณาการคุณค่าความเป็นมนุษย์ในวิทยาศาสตร์

ให้นักเรียนพูดคุยกันและระดมความคิดว่ากรณีต่าง ๆ เหล่านี้จะนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างไร

ต้นไม้

ต้นกล้าต้องได้รับการดูแลเป็นอย่างดี จะต้องได้รับอากาศ น้ำ ปุ๋ย แสงสว่าง เพื่อที่จะเจริญเติบโตเป็นต้นไม้ที่สมบูรณ์ เช่นเดียวกับกับเด็ก ๆ ที่จะต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่ ทั้งเรื่อง อาหาร ความเข้าใจ และความรักความเมตตา จึงจะเติบโตได้อย่างสมบูรณ์ทั้งกายและใจ

ตราขั้

เมื่อเราใส่น้ำหนักข้างหนึ่งมากกว่าอีกข้างหนึ่ง ตราขั้ก็เอียงไปด้านที่มีน้ำหนักมากกว่าและถ้าเราใส่น้ำหนักอีกข้างหนึ่ง มันก็จะเอียงกลับไปอีกข้าง แต่หากเราใส่น้ำหนักทั้งสองด้านให้เท่ากัน ตราขั้ก็จะไม่เอนเอียงไปด้านใดด้านหนึ่ง

เช่นเดียวกับกับชีวิตของเราต้องรู้จักเดินทางสายกลาง เช่น หากเราทานอาหารน้อยไปเราก็จะหิว แต่ถ้าหากเราทานมากเกินไปจะทำให้อึดอัด ท้องอืด ไม่สบาย ฉะนั้นเราจึงต้องรู้จักทานให้พอดี

แม่เหล็ก

เมื่อนำแม่เหล็ก ๒ อันมาต่อกันโดยเอาขั้วเหนือ และขั้วใต้ มาดูด้วยกัน แม่เหล็กทั้งสองอันก็เป็นเหมือนกับแม่เหล็กอันเดียวกัน แต่มีแรงดูดมากขึ้น

เช่นเดียวกันเมื่อคน ๒ คนมาช่วยกันด้วยความสามัคคี
เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันก็จะทำให้มีพลังเป็นสองเท่า

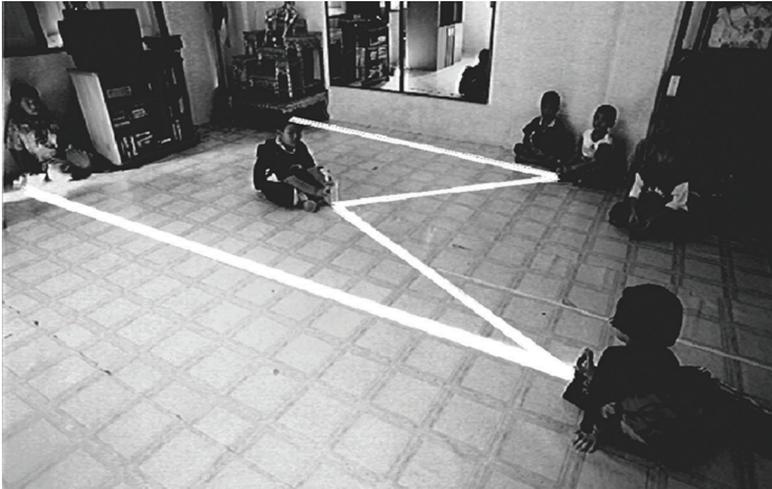

โลกของเรา

โลกกำลังหมุนเวียนในอวกาศด้วยความเร็ว ๓๖๐ องศาต่อวัน โลกไม่เคยหยุดทำงาน ซึ่งทำให้โลกเราเกิดมีกลางวันและกลางคืน ตอนกลางวันเราก็มีแสงสว่างทำให้เราทำงานได้สะดวก พอตอนกลางคืนก็จะมีมืดทำให้เรานอนหลับพักผ่อนได้สบาย เนื่องจากแกนหมุนของโลกเอียงนิดหน่อยจึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของฤดูกาล ฤดูฝนเราก็สามารถปลูกข้าวและพืชผักต่าง ๆ ฤดูแล้งเราก็เก็บเกี่ยว โลกเราเป็นตัวอย่างของผู้ที่คอยรับใช้มนุษย์ทุกคนที่อยู่บนโลกนี้ เป็นตัวอย่างของผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

การทดลองเกี่ยวกับแสง

ให้นักเรียนถือกระจกเงาคนละ ๑ บาน นักเรียนคนแรก นั่งอยู่ข้างหน้าต่าง ซึ่งมีแสงแดดส่องเข้ามาในห้อง นักเรียนคนแรกก็จะสะท้อนแสงแดดไปบนพื้นไปยังนักเรียนคนที่ ๒ (ดูรูปที่ ๑๔) คนที่ ๒ ก็จะใช้กระจกเงาสะท้อนแสงไปบนพื้นไปยังนักเรียนคนที่ ๓ ซึ่งนั่งอยู่กลางห้อง และคนที่ ๓ ก็สะท้อนแสงไปให้คนที่ ๔ และคนที่ ๔ ก็สะท้อนแสงไปยังเป้าหมาย

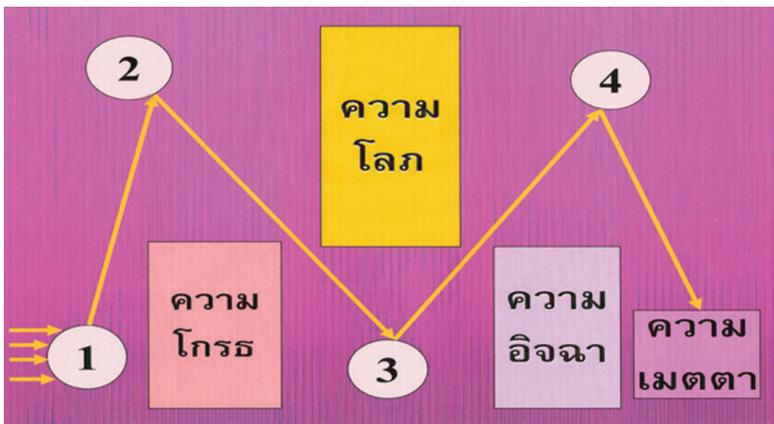

รูปที่ ๑๔ การทดลองเกี่ยวกับแสง

ครูอย่าลืมว่าครูคือผู้อำนวยการความสะดวกให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ ไม่ใช่แค่ถ่ายทอดความรู้ไปสู่นักเรียน ดังนั้นในการสอนเกี่ยวกับคุณสมบัติของแสง ให้นักเรียนหาคำตอบเองโดยครูช่วยนำทางไปสู่คำตอบ ครูจึงช่วยแนะให้นักเรียนสังเกตการทดลองและถามว่าแสงมีคุณสมบัติอย่างไร เด็กก็จะตอบได้เองว่า แสงวิ่งเป็นเส้นตรง ซึ่งก็คือคุณสมบัติข้อแรกของแสง แล้วครูก็จะถามต่อ ว่าแสงวิ่งช้าๆ หรือเปล่า นักเรียนก็จะตอบว่าไม่ใช่ แสงวิ่งเร็วมาก เมื่อส่องแสงไปมันก็ถึงเป้าหมายทันที ตลอดเวลาครูก็ต้องคิดไว้ล่วงหน้าว่าจะบูรณาการคุณค่าความเป็นมนุษย์ได้อย่างไร ครูอาจถามต่อว่าในการส่องแสงจากจุดหนึ่งไปสู่อีกจุดหนึ่ง แสงจะเสียเวลาวิ่งไปที่वलลาดก่อนแล้วค่อยกลับมาสู่เป้าหมายหรือเปล่า นักเรียนก็จะหัวเราะแล้วตอบว่าไม่ แสงจะไม่เสียเวลา มันจะตรงไป สู่จุดที่เราส่องไปทันที ครูก็เชื่อมโยงเรื่องการไม่เสียเวลา มาสู่ชีวิต จริงของเด็กโดยใช้แสงเป็นตัวอย่าง ซึ่งอาจจะพูดต่อว่า "เอาล่ะเดี๋ยวครูจะให้การบ้านไปทำ เมื่อนักเรียนกลับบ้าน นักเรียนจะทำการบ้านทันทีหรือคิดจะไปเดินเที่ยวตามห้างสรรพสินค้าก่อน แล้วพຽงนี้ค่อยทำการบ้านหรือบางคนอาจจะคิดว่าสินนี้จะขอดูโทรทัศน์ก่อน แล้วค่อยทำการบ้าน" นักเรียนก็จะตอบได้เนื่องจากเพิ่งคุยกัน ในเรื่องคุณสมบัติของแสงไปว่าแสงจะไม่มี การเสียเวลา "พวกเราจะทำการบ้านก่อน แล้วถ้ามีเวลาจึงค่อยดูโทรทัศน์" ครูจึงค่อยสรุปบทเรียนให้กับนักเรียน "ในชีวิตของเราเช่นกันก็จงอย่าเสียเวลาไปโดยเปล่าประโยชน์เพราะนั่นเท่ากับว่าเราได้เสีย ส่วนหนึ่งของชีวิตไป"

การเล่นเกมนคุณค่าความเป็นมนุษย์โดยใช้แสง

ให้นักเรียนยืนอยู่ตามจุดที่ ๑ ถึง ๔ โดยทุกคนถือกระจกเงา เป้าหมายก็คือการส่องแสงไปสู่ความรักความเมตตา ซึ่งครูให้เด็กเขียนติดไว้ที่ฝาผนังห้องเรียน แต่นักเรียนช่วยกันเอาโต๊ะ ตู้ หรืออุปสรรคต่าง ๆ มาขวางทางแสงเอาไว้เพื่อไม่ให้คนที่ ๑, ๒ และ ๓ เห็นเป้าหมายได้ และให้เขียนป้ายบนอุปสรรคเหล่านั้น เช่น ความโลภ ความโกรธ ความอิจฉาริษยา เมื่อนักเรียนคนแรกรับแสงแดดที่ส่องผ่านมาจากหน้าต่างแต่ยังไม่สามารถส่องแสงตรงไปที่ความรักความเมตตาได้เนื่องจากมีอุปสรรค คือ ความโลภ ความโกรธมาขัดขวาง จึงต้องหลีกเลี่ยงความโกรธและส่องแสงไปยังเพื่อนคนที่ ๒ ส่วนคนที่ ๒ มีความอิจฉาเป็นอุปสรรค จึงต้องหลีกเลี่ยงความอิจฉาโดยส่องแสงไปยังเพื่อนคนที่ ๓ ซึ่งก็มีความโลภมาขัดขวาง จึงหลีกเลี่ยงทั้งความอิจฉาริษยา และความโลภโดยการส่องแสงไปยังเพื่อนคนที่ ๔ และในที่สุดคนที่ ๔ ก็สามารถส่องแสงไปสู่ความรักความเมตตาได้สำเร็จ

รูปที่ ๑๕ การเล่นเกมนคุณค่าความเป็นมนุษย์โดยใช้แสง

เพื่อความสนุกสนาน เราจะแบ่งนักเรียนเป็นทีม ทีมละ ๔ คน และให้แต่ละทีมแข่งขันกัน ครูจะคอยจับเวลาว่าแต่ละทีมนั้นใช้เวลาเท่าไรกว่าที่จะส่องแสงไปที่ความรักความเมตตาได้สำเร็จ

จากการเล่นเกมนี้ นักเรียนจะรู้โดยอัตโนมัติว่าใน การที่จะมีความรัก ความเมตตาได้นั้น เราต้องหลีกเลี่ยงทั้ง ความโกรธ ความโลภและความอิจฉาริษยา ในขณะที่เดียวกัน ครูก็ให้นักเรียนสังเกตวิธีการสะท้อนแสง คือมุมที่แสงวิ่งเข้ามา กระทบกระຈกเงา จะเท่ากับมุมที่แสงสะท้อนออกไป ซึ่งก็คือ คุณสมบัติอันที่ ๓ ของแสงนั่นเอง

ชีวประวัติของนักวิทยาศาสตร์

มีนักวิทยาศาสตร์หลายคนเป็นผู้ที่แสดงออกถึงคุณค่าความเป็นมนุษย์ เช่น การไม่ยึดมั่นถือตน การอยู่อย่างเรียบง่าย มีความรัก ความเมตตา ความอดทน ความตั้งใจ ฯลฯ ยกตัวอย่าง เช่น อัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ นักวิทยาศาสตร์ที่ยิ่งใหญ่ เมื่อร้อยกว่าปีที่ผ่านมามีตัวอย่างหลายครั้งที่ชีวิตของเขาแสดงถึงความรัก ความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์และรวมถึงการอ่อนน้อมถ่อมตนด้วย ในบริเวณที่ไอน์สไตน์อาศัยอยู่นั้น มีเด็กหญิงคนหนึ่งซึ่งเรียนคณิตศาสตร์ได้ไม่ดี เด็กหญิงคนนี้มาจากครอบครัวที่ยากจนมาก ไม่สามารถที่จะหาครูมาติวพิเศษได้ เธอจึงมีความทุกข์และ มีความวิตกกังวลอย่างมากในการที่จะสอบวิชานี้ในครั้งต่อไป วันหนึ่งเพื่อนของเด็กหญิงคนนั้นแนะนำว่า "ไอน์สไตน์เป็นคนที่มี

ชื่อเสียง และมีความรู้เป็นอย่างดีในเรื่องคณิตศาสตร์ ซึ่งบ้านก็อยู่แถวนี้ ทำไมเธอไม่ไปขอร้องให้เขาช่วยติววิชานี้ให้เธอล่ะ" เด็กหญิงคนนั้นจึงตัดสินใจไปพบกับไอน์สไตน์ เมื่อไปถึงบ้านไอน์สไตน์ก็ต้อนรับเด็กหญิงคนนั้นเป็นอย่างดี แล้วถามเธอว่า "มีอะไรที่ฉันจะช่วยเธอได้บ้าง" เด็กหญิงคนนี้ตอบด้วยความดีใจ "หนูมาขอความกรุณาจากท่านให้ช่วยติววิชาคณิตศาสตร์ให้หนูค่ะ" ไอน์สไตน์ตอบว่า "ด้วยความยินดี พรุ่งนี้เราจะเริ่มเรียนวิชานี้ด้วยกัน แล้วเธอก็ไม่ต้องวิตกกังวลอีกต่อไป" เด็กหญิงคนนั้นขอบคุณไอน์สไตน์แล้วกลับไป หลังจากนั้นไอน์สไตน์ก็ช่วยติวให้เด็กคนนั้นทุกวันจนเวลาผ่านไปหนึ่งเดือน แม่ของเด็กก็ได้ไปหาไอน์สไตน์แล้วกล่าวว่า "ดิฉันต้องขอขอบคุณท่านมากที่ทำให้ความกรุณาติววิชาคณิตศาสตร์ให้กับลูกสาว ท่านได้ใช้เวลามากมาย ซึ่งอาจจะรบกวนท่าน" ไอน์สไตน์ตอบว่า "คุณแม่ ผมมีความสุขมากในการที่ได้มีโอกาสสอนลูกของท่านจริง ๆ แล้วมันเป็นโอกาสที่ผมเองก็ได้เรียนรู้ชีวิตจากลูกของคุณแม่ด้วย ผมเพิ่งจะรู้ว่า ตนเองโยงเกี่ยวกับชีวิตจริงของมนุษย์ ผมต้องขอบคุณลูกสาวของคุณแม่ที่ช่วยให้ผมเรียนรู้และเข้าใจชีวิตมากขึ้น" แม่ชื่นชม ในความคิดของไอน์สไตน์และเห็นได้อย่างชัดเจนว่านักวิทยาศาสตร์ ผู้ยิ่งใหญ่คนนี้มีแต่ความอ่อนน้อมถ่อมตนและมีมนุษยธรรม ในจิตใจ

การบูรณาการคุณค่าความเป็นมนุษย์ในวิชาประวัติศาสตร์

อาศัยจากบุคคลสำคัญของโลกจำนวนมากมายในประวัติศาสตร์ที่เราสามารถดึงคุณค่าความเป็นมนุษย์มาเป็น

แบบอย่าง

อับราฮัม ลินคอล์น ได้แสดงออกถึงความพยายาม ความตั้งใจ ความอดทนในการที่จะได้รับเลือกให้เป็นประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกา และเมื่อเป็นแล้วก็ได้แสดงถึงความเมตตาต่อมนุษย์ด้วยกัน โดยการยกเลิกระบบทาส ถึงแม้จะเป็นการสร้างศัตรูมากมายให้กับ

ตนเอง

ท่านมหาตมะ คานธี ได้ใช้หিংสาในการช่วยให้ประเทศอินเดีย ได้รับอิสรภาพ

พระเจ้าอโศกมหาราชหันมาเป็นชาวพุทธ และส่งเสริม
ความสามัคคีปรองดองกัน ความเข้าใจซึ่งกันและกัน ความสันติสุข
ในศิลาจารึกบทหนึ่ง

พระเจ้าอโศกมหาราชได้จารึกว่า "เราไม่ควรที่จะยกย่อง
ศาสนาของตนแต่ดูหมิ่นศาสนาอื่น เราควรจะรับฟังศาสนา ของผู้
อื่นด้วย"

ฟลอเรนส์ ไนติงเกล แสดง
ถึงความรัก ความเมตตา และ
ความเสียสละ อันยิ่งใหญ่
เธอกลายเป็นบุคคลที่บุกเบิก
และเป็นสัญลักษณ์ของ พยา
บาลสมัยใหม่

แม่ชีเทเรซ่า ถือว่า
เป็นนักบุญในยุคปัจจุบัน
เป็นผู้ที่เต็มไปด้วยความรัก
ความเมตตา และเป็นผู้ที่ อยู่
อย่างเรียบง่าย

ที่ยกตัวอย่างไปนั้นเป็นเพียงเล็กน้อย หากแต่ยังมีบุคคลอีกมากมายที่เต็มไปด้วยคุณค่าความเป็นมนุษย์ อย่างไรก็ตามเมื่อเราศึกษาประวัติศาสตร์ เราจะเห็นบุคคลที่มีความโหดร้ายขาดมนุษยธรรม ให้นักเรียนคุยกันและพูดถึงบทเรียนที่ได้จากบุคคลเหล่านั้น จากสิ่งที่เป็นลบให้เปลี่ยนเป็นบทเรียนที่ทุกคนได้เรียนรู้และเปลี่ยนความคิดไปในทางบวก

อย่างเช่น การทิ้งระเบิดเมืองฮิโรชิมาในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒ ระเบิดปรมาณูลูกเดียวสามารถทำลายล้างทั้งเมือง ผู้คนล้มตายจำนวนมาก ส่วนคนที่ไม่ตายก็โดนรังสีปรมาณูซึ่งทำให้เกิดความทุกข์ทรมานอย่างมากมา ปัจจุบันมีพิพิธภัณฑ์เกี่ยวกับเหตุการณ์ครั้งนั้น มีคนทั่วโลกไปเยี่ยมชมจำนวนมาก เมื่อกลับออกมาต่างก็น้ำตาไหลและตั้งใจว่าจะไม่ให้ประวัติศาสตร์ซ้ำรอยอีก และจะให้มีแต่สันติสุขในโลก เด็กนักเรียนก็จะพับกระดาษเป็นรูปนกแล้วนำไปกองไว้ที่เมืองฮิโรชิมาเป็นภูเขานกที่พับถือเป็นสัญลักษณ์ของสันติสุขในโลก ปัจจุบันฮิโรชิมาได้กลายเป็นสัญลักษณ์แห่งความสงบสุขและสันติสุขในโลก

การบูรณาการคุณค่าความเป็นมนุษย์ในวิชาสังคม ภูมิศาสตร์

ครูสามารถถึงคุณค่าความเป็นมนุษย์จากวิชานี้ออกมาจาก
ผู้เรียนโดยใช้แนวคิดดังต่อไปนี้

- ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การพึ่งพาอาศัยกัน
อย่างประเทศไทยเป็นผู้ผลิตข้าวรายใหญ่ของโลก เราก็จะจำหน่าย
ออกไปให้ประเทศต่าง ๆ ซึ่งไม่สามารถผลิตอาหารได้เพียงพอ

หากมีอุทกภัยเกิดขึ้นในประเทศต่าง ๆ ประเทศไทยเองก็จะบริจาค หรือให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ แก่ผู้ที่เดือดร้อน ซึ่งเป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

- เราจะเข้าใจความเป็นอยู่ของสังคมต่าง ๆ ของโลก เราเห็นความดีของวัฒนธรรมประเพณีของประเทศต่าง ๆ

- เราจะเข้าใจความรู้สึกและความต้องการของชนชาติอื่น

- เราจะมีความเห็นอกเห็นใจผู้ที่ยากจนและจะร่วมมือกัน ในการขจัดความยากจนออกไปจากโลก

- เราจะมีความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมของโลก และช่วยกันหาวิธีการที่จะทำให้โลกเราเป็นโลกที่น่าอยู่สำหรับ ทุก ๆ คน

- มีความเห็นอกเห็นใจประเทศที่ด้อยพัฒนากว่า

- แสดงความรัก ความเมตตาต่อมวลมนุษยชาติ

การบูรณาการในกิจกรรมนอกหลักสูตรหรือเสริมหลักสูตร

กิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์

กิจกรรมนี้ถือว่าเป็นกิจกรรมที่ดึงคุณค่าความเป็นมนุษย์ ออกมาจากผู้เรียนได้อย่างง่ายดาย ครูควรพาเด็กนักเรียน ออกไปสู่ชุมชนรอบ ๆ โรงเรียน แล้วให้ช่วยกันเก็บขยะ เยี่ยมชาวบ้าน มอบของให้กับครอบครัวที่ยากจน เอาของเล่น ขนมอบแจกเด็ก ๆ ในชุมชนที่ยากจน เยี่ยมผู้ป่วยตามโรงพยาบาล สถานรับเลี้ยงเด็กกำพร้า ปลูกต้นไม้ ฯลฯ กิจกรรมบำเพ็ญ ประโยชน์เป็นการบูรณาการคุณค่าความเป็นมนุษย์โดยอัตโนมัติ

ทัศนศึกษา

ให้นักเรียนสังเกตทุก ๆ อย่างที่อยู่รอบตัวและให้ค้นหาคุณค่าจากทุกสิ่งทุกอย่างด้วยตัวของเขาเองแล้วบันทึกไว้ เมื่อกลับมาแล้วจึงประชุมกันเพื่อแลกเปลี่ยนข้อสังเกตและคุณค่าต่าง ๆ ที่เขาได้ค้นพบ

ละคร

ละครจะมีอิทธิพลกับเด็กตลอดชีวิต หากเป็นละครที่สร้างความประทับใจ มีเด็กชายคนหนึ่งชื่อ โมฮันดัส ได้ไปดูละครเกี่ยวกับกษัตริย์ฮาริจันทร์ ซึ่งเป็นผู้ที่ยึดมั่นในความจริง ไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้นกับตัวเขาหรือแม้กระทั่งครอบครัวของเขา เด็กชายโมฮันดัส หลังจากที่ได้ดูละครแล้วก็ได้ปฏิญาณตนว่าจะรักษาสัจจะ ยึดมั่นในความจริงตลอดชีวิตตั้งแต่นั้นเป็นต้นไป เด็กชายโมฮันดัสได้เติบโตขึ้นและกลายเป็นมหาตมะ คานธี

โรงเรียนควรสนับสนุนให้เด็กได้แสดงละครในเรื่องดี ๆ มีคุณค่า สร้างความประทับใจให้กับผู้ชม เมื่อเด็กมีนิสัยที่ไม่พึงปรารถนา สนับสนุนให้เขาเล่นบทละครที่ดี เล่นบทดี ๆ เล่นเป็นคนดี และชีวิตของเขาก็จะได้รับคุณค่าความเป็นมนุษย์ปลูกฝังอยู่ในจิตใจสำนึก การใช้บทบาทสมมุติก็เป็นอีกทางหนึ่งที่สามารถช่วยแก้นิสัยของเด็กได้

ในขณะที่เดียวกันก็มีการพูดคุย แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทละคร ซึ่งบางคนอาจจะได้รับบทที่ต้องแสดงถึงความโกรธ โมโห การใช้อารมณ์ แต่เมื่อการแสดงจบ เราก็ไม่เอาอารมณ์เหล่านั้นมาใช้ในชีวิตจริงของเรา เราจะปล่อยวางทุกอย่างไว้บนเวทีละคร เช่นเดียวกับชีวิตของเรา อย่าไปเอาจริง เอาจังมากนัก ให้รู้จักปล่อยวาง เมื่อผ่านไปแล้วอะไรที่ไม่ดีก็ให้ลืมมันไปเสีย

ดนตรี

ดนตรีมีอิทธิพลมากต่อจิตใจของเรา เมื่อเรามีอารมณ์หงุดหงิด ไม่สบายใจ ถ้าเปิดเพลงบรรเลงเบา ๆ ก็สามารถสร้างความสงบในจิตใจได้ แต่ถ้าเราฟังเพลงร็อค เพลงสมัยใหม่ที่มีจังหวะรุนแรงก็จะกระตุ้นอารมณ์ของเราให้รุนแรงไปด้วย เพลงคลาสสิกอย่างของโมสาร์ท ก็จะทำให้จิตใจสงบและทำให้ความจำดีขึ้นด้วย เมื่อเราฝึกสมาธิ ในเด็กที่นั่งนิ่งไม่ค่อยได้จิตใจวอกแวก ถ้าเราเปิดดนตรีบรรเลงเบา ๆ ประกอบ ก็จะช่วยให้เด็กนั่งสมาธิได้ดีขึ้น

มีการทดลองปลูกต้นไม้โดยให้มีการเล่นดนตรีให้ต้นไม้ฟัง ซึ่งแบ่งออกเป็นสามห้อง ห้องแรกเป็นห้องควบคุม คือมีกระถางต้นไม้ อยู่ในห้องเงียบ ๆ ไม่มีเพลงอะไร เพื่อใช้เปรียบเทียบกับอีกสองห้อง ห้องที่สองจะมีลำโพง เล่นเพลงดี ๆ ที่ฟังแล้วจิตใจสงบ ส่วนห้องที่สามมีลำโพงและเล่นเพลงที่มีจังหวะรุนแรง ทั้งสามห้องมีแสงสว่าง อากาศ อุณหภูมิและมีการรดน้ำต้นไม้เท่า ๆ กัน หลังจากนั้น ๓ วัน มาดูผลก็จะเห็นว่าต้นไม้ในห้องควบคุมก็เติบโต ขึ้นเล็กน้อย ห้องที่เปิดเพลงดี ๆ ต้นไม้ก็โตขึ้นแต่หันใบและดอกไม้ ไปยังลำโพง ส่วนห้องที่สามต้นไม้ไม่ค่อยโตเหมือนอีกสองห้อง และต้นไม้หันใบและดอกไม้ไปในทิศทางตรงข้ามกับลำโพง หลังจากนั้นอีก ๑ สัปดาห์ ต้นไม้ในห้องควบคุมก็โตขึ้นลำต้นตรง ๆ ห้องที่มีดนตรีดี ๆ ต้นไม้โตกว่าและเอนไปสู่ลำโพง ห้องที่มีจังหวะเพลงรุนแรงต้นเอนไปตรงข้ามกับลำโพงและเริ่มมีอาการเหี่ยวเฉาไม่เจริญเหมือนกับอีกสองห้อง

เมื่อเรามิวดนตรี นักดนตรีจะต้องเล่นโน้ตเหมือนกัน หรือต้องประสานเสียงเป็นอย่างดี และมีจังหวะเดียวกัน ดนตรีก็จะออกมาไพเราะน่าฟัง แต่ถ้าต่างคนต่างเล่นไปคนละทิศละทาง ไม่ประสานกัน เล่นคนละโน้ต คนละจังหวะ ผู้ฟังก็คงต้องเอามือปิดหูเพราะเป็นเสียงที่ไม่น่าฟัง

ในชีวิตของเราในสังคม เราก็ต้องสามัคคีกัน เดินไปด้วยกัน ถ้าคนไม่มีความสามัคคีต่างคนต่างวิ่งไปคนละทางก็คงจะชนกัน ตายกันไป สังคมก็จะวุ่นวาย แต่ถ้าเราสามัคคีกัน ช่วยเหลือกันไปด้วยกัน สังคมก็จะเป็นสังคมที่น่าอยู่เต็มไปด้วยความสงบสุข

บทที่ ๕

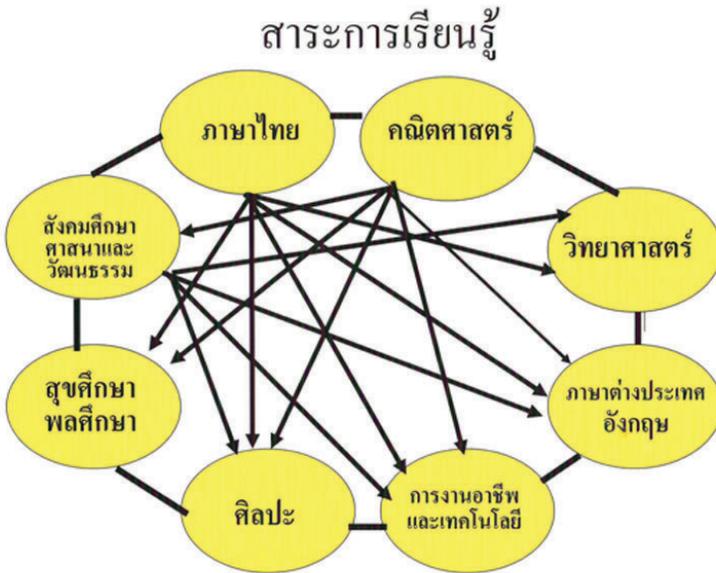
การบูรณาการระหว่างวิชา

ในชีวิตจริง เราไม่สามารถที่จะแยกวิชาต่าง ๆ ออกจากกันได้ สมมติว่าเราเดินไปซื้อของที่ตลาด เราต้องพูดคุยกับแม่ค้า พ่อค้า ต้องใช้วิชาภาษาไทย วิชาสังคมต้องเข้ามาเกี่ยวข้องในการมีปฏิสัมพันธ์กัน ราคาสินค้าก็อยู่ที่ความต้องการสินค้าและความสามารถในการผลิต วิชาคณิตศาสตร์ก็เข้ามาในเรื่องราคา การจ่ายเงิน การทอนเงิน วิทยาศาสตร์อยู่รอบตัวเรา การใช้ไฟฟ้า สิ่งแวดล้อม น้ำเสีย กลิ่น กลุ่มสาระการทำงานอาชีพและเทคโนโลยี การปรุงอาหาร อาชีพต่าง ๆ การใช้เครื่องคั้นกะทิ เครื่องปั่น เครื่องบด สุขศึกษาและพลานามัยก็มีอยู่รอบตลาด เรื่องของโภชนาการ ประโยชน์ของอาหาร พืชผักต่าง ๆ การออกกำลังกาย พ่อค้า แม่ค้าหาบเร่ ต้องยกของไปขายก็ต้องออกกำลังกาย การเดินซื้อของก็ต้องออกกำลังกาย ภาษาอังกฤษก็ต้องใช้เพราะของนำเข้ามาจากต่างประเทศก็จะมีสลากเป็นภาษาอังกฤษ และในบางครั้งภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น และที่สำคัญที่สุดที่ขาดไม่ได้ก็คือ วิชาคุณค่าความเป็นมนุษย์ เรายิ้มกับทุกคน เราช่วยให้ผู้อื่นมีความสุข พ่อค้าแม่ค้าต้องมีความซื่อสัตย์ สุจริต

รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

ตราซึ่งต้องเที่ยงตรง เราต้องไม่เอาเปรียบกัน มีความยุติธรรมต่อกัน กิริยามารยาท ความสงบ ความเมตตากรุณา ทุกอย่าง ทุกวิชา ต้องมาอยู่พร้อมกัน

ดังนั้นการเรียนการสอนที่ดีก็ต้องมีการบูรณาการระหว่างทุกวิชาเพื่อจะให้ตรงกับชีวิตจริง การสอนจึงไม่ควรแยกเป็นวิชาครูจะต้องสอนให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ระหว่างกันและเชื่อมโยงมาสู่ชีวิตจริง และให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของคุณค่าความเป็นมนุษย์ตลอดเวลา

รูปที่ ๑๖ การบูรณาการระหว่างวิชา

รูปที่ ๑๖ เป็นตัวอย่างการบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระต่างๆ โดยมีคุณค่าความเป็นมนุษย์ปรากฏอยู่ในทุกกลุ่มสาระ

ในการวางแผนการเรียนการสอนของครู ควรหาทางให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมให้มากที่สุด ผู้เรียนควรช่วยในการตัดสินใจในเรื่อง ที่เขาอยากจะเรียนรู้ เพราะจะทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น เมื่อตกลงกันได้แล้วว่าจะเรียนรู้เรื่องอะไร ครูที่เกี่ยวข้องที่สอนในแต่ละกลุ่มสาระต้องมาประชุมวางแผนร่วมกัน ซึ่งสิ่งที่ควรพิจารณามีดังต่อไปนี้

๑. วัตถุประสงค์
๒. กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการคุณค่าความเป็น มนุษย์
๓. การมีส่วนร่วมของผู้เรียน
๔. หลักสูตรของแต่ละกลุ่มสาระ
๕. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน
๖. การประเมิน

ตัวอย่างการเรียนการสอนที่ใช้การบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระต่าง ๆ

ตัวอย่างต่อไปนี้เป็นตัวอย่างที่เกิดขึ้นจริงในชั้นป.๑ ที่โรงเรียนสัตยาไส คุณครูประจำชั้นป.๑ ได้คุยกับนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนตกลงกันว่าเขาสนใจจะเรียนรู้เรื่องอะไร นักเรียนก็เสนอเรื่องต่างๆ และให้ตกลงกันว่าเอาเรื่องอะไรก่อน ในที่สุดสิ่งที่นักเรียนอยากเรียนรู้มากที่สุดคือ พิซซ่า ครูก็ให้นักเรียนช่วยกันตั้งคำถามว่าอยากรู้อะไรเกี่ยวกับพิซซ่า แล้วครูก็ช่วยจัดหมวดหมู่แล้วตั้งเป็นคำถามดังต่อไปนี้

๑. รูปร่างลักษณะของพืชชาเป็นอย่างไร
๒. ส่วนประกอบของพืชชามีอะไรบ้าง
๓. วิธีการทำพืชชา

ในการวางแผนการสอน ครูประจำชั้นก็ต้องไปปรึกษากับเพื่อนครูและผู้ที่มีส่วนร่วมในการสอน เช่น ครูบรรณารักษ์ ครูสอนศิลปะ ดนตรี วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เกษตร การงานอาชีพ แม่ครัว คนทำสวน ผู้ปกครองและชุมชนที่จะมี ส่วนร่วมในการสอนครั้งนี้

เป็นที่ยอมรับกันว่าการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้น ผู้เรียนอาจมีข้อเสนอแนะในระหว่างการเรียนรู้ ครูจึงต้องยืดหยุ่นพร้อมที่จะดัดแปลง เปลี่ยนแปลงและบ่อยครั้งที่ทั้งครูและนักเรียนก็ได้เรียนรู้ด้วยกัน การเรียนรู้โดยใช้โครงงานแบบนี้อาจจะใช้เวลาหลายวัน หรือแม้กระทั่งหลายสัปดาห์

ครูและนักเรียนชั้นป.๑ ต่างสรุปแผนงานได้ดังนี้

๑. โครงงานเรื่องพืชชา

๒. วัตถุประสงค์

- ดึงคุณค่าความเป็นมนุษย์ออกมาจากจิตใจของผู้เรียน
- นักเรียนจะได้เรียนรู้โดยการตั้งคำถาม แสวงหาคำตอบ และแบ่งปันความรู้ที่ได้มาระหว่างนักเรียนด้วยกัน
- นักเรียนจะได้รับความสนุกสนานและความสุขในการเรียน

- นักเรียนจะเข้าใจว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ นั้นเป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์ในชีวิต

๓. ขั้นตอน/กระบวนการเรียนการสอน (ดูรูปที่ ๑๖)

- ก. เริ่มต้นด้วยการสวดมนต์ นั่งสมาธิทุกครั้ง
- ข. ทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว
- ค. นักเรียนวางแผนงาน โดยมีครูคอยช่วยให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวก
- ง. นักเรียนแบ่งกลุ่มและดำเนินงานตามแผนที่ตกลงกัน
- จ. นักเรียนกลับมารายงานสิ่งที่ได้ปฏิบัติและผลงานที่ได้ให้กับทุกคนในชั้นเรียนรับทราบแล้วสรุปความเข้าใจและความรู้รวมถึงคุณค่าที่ได้

๔. การประเมิน

เป็นการประเมินที่ใช้ตามสภาพจริง

ก. ครู

ครูคอยสังเกตนักเรียนตลอดระยะเวลาในการทำโครงการ คอยจดบันทึกสิ่งที่สังเกตเห็น

ควรทำแบบประเมินให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ เช่น

- การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
- คุณค่าความเป็นมนุษย์ที่ปรากฏ
- คำถามที่นักเรียนถามในระหว่างทำโครงการ
- การค้นหาคำตอบ
- การแบ่งปันความรู้ระหว่างนักเรียนด้วยกัน

รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

- นักเรียนมีความสนุกสนาน มีความสุขในการเรียน
- นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาต่างประเทศ สังคม ศิลปะ สุขศึกษา พลศึกษา ดนตรีและการงานอาชีพและเทคโนโลยี

ข. นักเรียน

ให้นักเรียนประเมินตนเองโดยใช้แบบประเมินหัวข้อเดียวกันกับครูแต่ใช้ภาษาที่ง่ายขึ้น

นักเรียนจัดทำแฟ้มสะสมผลงานซึ่งรวมถึงสิ่งที่ตนได้เรียนรู้ สิ่งที่ได้แบ่งปันให้ผู้อื่น รูปภาพที่วาด รูปถ่าย เพลงที่ช่วยกันแต่ง ขึ้นมา ฯลฯ

ค. ผู้ที่เกี่ยวข้อง

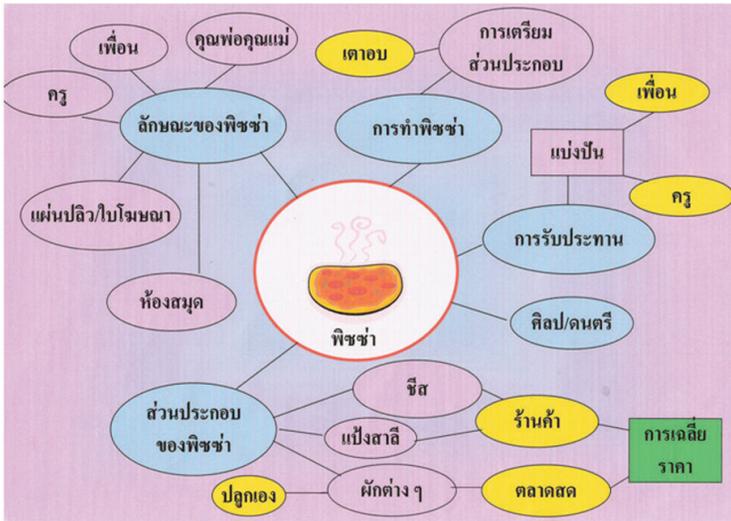
ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคนช่วยกันประเมินพฤติกรรมของเด็ก เช่น ผู้ปกครอง แม่ครัว ร้านค้าในตลาด

รายงานการดำเนินงานของนักเรียนในโครงการพิชซ่า

๑. ลักษณะของพิชซ่า

เพื่อตอบคำถามนี้ เด็ก ๆ ก็ปรึกษาหารือกันว่าจะหาคำตอบได้อย่างไร ครูผู้สอนต้องไม่ให้คำตอบเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดหาคำตอบด้วยตนเอง แต่มิได้ห้ามการถามผู้รู้หรือครูท่านอื่น หลังจากปรึกษากันแล้วนักเรียนก็ตกลงกันว่าหาคำตอบได้จากห้องสมุด รุ่นพี่ในโรงเรียน คุณครูท่านอื่น คุณพ่อ คุณแม่ ผู้ปกครอง โบปลิวิโฆษณาของร้านพิชซ่า จากนั้นนักเรียนก็แบ่งกันเป็นกลุ่ม

เพื่อแยกย้ายกันไปหาข้อมูลตามแหล่งต่างๆ หลังจากที่ได้คำตอบแล้วก็กลับมารายงานในชั้นเรียนว่าได้ข้อมูลอะไรมาบ้าง แล้วหารือกันในขั้นตอนต่อไป

รูปที่ ๑๗ แผนผังโครงงานเรื่องพิชซ่า

๒. ส่วนประกอบของพิชซ่า

นักเรียนทราบข้อมูลในเบื้องต้นว่าส่วนประกอบที่สำคัญคือ เนยแข็ง แป้งสาลีและผัก จึงตกลงกันว่าจะไปหาข้อมูลในตลาด ร้านค้า มีนักเรียนบางคนเสนอว่าคุณพ่อคุณแม่ปลูกผัก ฉะนั้นจึงสามารถสอบถามข้อมูลเรื่องผักจากคุณพ่อคุณแม่ได้ จากนั้นคนขับรถได้พานักเรียนจำนวน ๒๕ คนเข้าไปในเมืองโดยใช้รถบัสของโรงเรียน ระหว่างทางก็ผ่านไร่นา คนขับรถได้อธิบายให้เด็กฟัง

ถึงเรื่องการเพาะปลูก เมื่อถึงร้านที่ขายเนยแข็งกับแป้งสาลี นักเรียนก็ลงเดินไปในร้าน ซึ่งเจ้าของร้านก็กำลังยุ่งอยู่กับ การขายของ แต่เมื่อเห็นเด็กๆ แต่งชุดนักเรียนเข้ามาจึงต้อนรับเป็นอย่างดี นักเรียนเองก็ทำความเคารพแสดงถึงกริยามารยาทที่ดีงาม เจ้าของร้านมีความสุขมากตลอดเวลาที่อยู่กับเด็กๆ ตอบคำถามและให้ข้อมูลเกี่ยวกับส่วนประกอบของพิซซ่าด้วยความเอ็นดู นักเรียนได้ถามถึงเรื่องราคาเพราะต้องการที่จะช่วยกัน ออกค่าใช้จ่ายในการซื้อส่วนประกอบของพิซซ่าที่จะทำพิซซ่า ถาดใหญ่ๆ จำนวน ๑๐ ชิ้น

จากนั้นนักเรียนเดินไปที่แผงขายผักและสอบถามข้อมูลกับพ่อค้า แม่ค้าในสิ่งที่เขาต้องการ ซึ่งก็ได้รับการตอบรับอย่างดี ทุกคนรักและเอ็นดูเด็กๆ มาก นักเรียนเดินทางต่อเพื่อไปเยี่ยมชม ไร่ของผู้ปกครอง ซึ่งผู้ปกครองดีใจมากให้การต้อนรับอย่างดี เห็นทุกคนเป็นเหมือนลูกหลาน จากนั้นได้พาเด็กๆ ไปที่แปลงผักเพื่อดูการเพาะปลูก เด็กๆ ได้เรียนรู้เกี่ยวกับดินที่เหมาะสม การใช้ปุ๋ย การรดน้ำโดยใช้น้ำที่หมุนเวียนจากการใช้แล้ว ก่อนกลับผู้ปกครองอนุญาตให้เด็กๆ เก็บผักได้ตามความต้องการ โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

เมื่อนักเรียนกลับมาถึงโรงเรียนต่างก็พูดคุยถึงประสบการณ์ที่ได้ในวันนั้น และช่วยกันคำนวณค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการทำพิซซ่า ซึ่งเขาจะช่วยกันออกค่าใช้จ่ายเท่าๆ กัน โดยมีครูคอยแนะนำ

๓. การทำพิชซ่า

นักเรียนเข้าไปที่โรงครัวและขอให้แม่ครัวช่วยสอนวิธีการทำพิชซ่า แม่ครัวก็ยินดีและช่วยนักเรียนในการเตรียมส่วนประกอบสอนวิธีการใช้เตาอบ นักเรียนเองก็แสดงความรักและเคารพต่อแม่ครัว ในที่สุดก็สามารถทำพิชซ่าได้ทั้งหมด ๑๐ ชิ้น

๔. การรับประทานพิชซ่า

เมื่อนักเรียนทำพิชซ่าชิ้นใหญ่ๆ ได้ ๑๐ ชิ้นแล้ว มีกลิ่นหอมชวนรับประทาน แต่มีเด็กชายคนหนึ่งพูดขึ้นมาว่า "เราควรแบ่งพิชซ่าให้กับคุณครูและพี่ๆ ที่ได้ให้คำแนะนำแก่เราด้วย" นักเรียนจึงตกลงกันว่าแบ่งพิชซ่าออกเป็นชิ้นเล็กๆ เพื่อเอาไปให้ครูและพี่ๆ หลังจากนั้นครูก็ได้เห็นความมหัศจรรย์เกิดขึ้นนั่นก็คือเด็กๆ ช่วยกันแบ่งพิชซ่าที่เหลือแล้ววิ่งไปแจกคนทั้งโรงเรียนกันอย่างมีความสุข ครูจึงถามว่าทำไมจึงทำอย่างนั้น จะไม่เก็บไว้ทานเองบ้างหรือ คำตอบที่ครูได้รับก็คือ "เมื่อเราไปแจกพิชซ่าครั้งแรกทุกคนยิ้มขอบคุณและมีความสุขมาก ทำให้พวกเรามีความสุขมากในการให้คนอื่น เราเลยตัดสินใจแบ่งพิชซ่าให้กับทุกคน.."

๕. ศิลปะและดนตรี

จากนั้นนักเรียนก็วาดภาพ ระบายสีพิชซ่าที่เขาทำขึ้นมา และเขาได้ช่วยกันแต่งเพลงทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษโดยมีครูภาษาอังกฤษคอยช่วยเหลือเขาในทุกเรื่องตั้งแต่เริ่มโครงการเด็กๆ จึงได้เรียนรู้ภาษาอังกฤษไปด้วย

และนี่คือเพลงที่นักเรียนช่วยกันแต่งขึ้น โดยใช้ทำนองเพลง

Frere Jacques

เราชอบพิซซ่า (ซ้ำ)

เราช่วยกัน (ซ้ำ)

ทำพิซซ่าให้อร่อย (ซ้ำ)

แล้วแบ่งกัน (ซ้ำ)

We love pizzas! (2x)

We work together (2x)

To make tasty pizzas, (2x)

For one and all (2x)

สรุปคุณค่าความเป็นมนุษย์ที่ปรากฏออกมาจากนักเรียน
มีดังต่อไปนี้

ความประพฤติชอบ : กิริยามารยาทที่ดี ความนอบน้อม
เคารพผู้อื่น การทำงานร่วมกัน การให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน

ความจริง : การแสวงหาคำตอบ การรายงานตาม
ความเป็นจริง

ความสงบสุข : ความสุขที่ได้จากการให้และแบ่งปัน

ความรักความเมตตา : ความรักความสามัคคีกัน
ระหว่างเพื่อน ความรักและเคารพต่อผู้อื่น การให้และการแบ่งปัน

อธิงสา : ความสามัคคี รักธรรมชาติ ปลูกต้นไม้โดยใช้
น้ำ ที่ใช้แล้ว

กลุ่มสาระที่ปรากฏอยู่ในการเรียนรู้มีดังนี้

๑. คณิตศาสตร์ การคิดค่าใช้จ่าย การจ่ายเงินและคิดเงิน
ทอน บวกค่าใช้จ่ายทั้งหมดแล้วแบ่งค่าใช้จ่ายเท่าๆ กัน

๒. ภาษาไทย การใช้คำพูดที่เหมาะสม การกล่าวรายงาน

๓. ภาษาอังกฤษ รู้ศัพท์ภาษาอังกฤษ การอ่านฉลาก
ภาษาอังกฤษ

๔. วิทยาศาสตร์ การปลูกผัก การใช้ปุ๋ย การรักษาสี
สิ่งแวดล้อม

๕. สังคม การทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือกัน การแบ่งปัน
การมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น

๖. ศิลปะและดนตรี วาดรูป ระบายสีพิชซ่า การแต่ง
เพลง และร้องเพลงพิชซ่า

๗. การงานอาชีพและเทคโนโลยี การทำพิชซ่า การใช้
เตาอบ

๘. สุขศึกษา ประโยชน์ของผักต่อร่างกาย

บทที่ ๖

การทดสอบรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ คุณค่าความเป็นมนุษย์

หลังจากได้พัฒนารูปแบบนี้ขึ้นมาก็ได้ทำการทดสอบทั้งใน
และต่างประเทศ

๑. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถานที่ทดสอบ : คณะครุศาสตร์

กลุ่มทดลอง : นิสิต ชั้นปีที่ ๒

ช่วงเวลาทดลอง : ๓ มิ.ย.๒๕๕๖- ๑ ก.ค. ๒๕๕๖

เวลาที่ใช้ : ๒ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ รวม ๑๐ ชั่วโมง

การประเมิน : ทดสอบก่อนและหลังการทดลอง

เครื่องมือทดสอบ : ตอบคำถาม "ท่านต้องการอะไรมากที่สุด
ในชีวิต"

เกณฑ์การใช้คะแนน ๐-๑๐

- ๐ เมื่อต้องการให้ตัวเองเท่านั้น
- ๑ ทำให้ตัวเองและครอบครัว
- ๒ ทำให้ตัวเอง ครอบครัว และสังคม
- ๓ ไม่คิดถึงตัวเอง ทำให้ครอบครัว

- ๔ ไม่คิดถึงตัวเอง ทำให้ครอบครัวและสังคม
- ๕ คิดถึงแต่สังคม
- ๖ คิดถึงสังคมและประเทศชาติ
- ๗ คิดถึงสังคม ประเทศชาติและโลก
- ๘ คิดถึงโลก
- ๙ แสวงหาความจริง ควบคุมอารมณ์ ทางสายกลาง
- ๑๐ ปล่อยวางจากโลก ไม่มีความต้องการใดๆ

ผลการทดลอง

คะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลอง ๑.๙๕

คะแนนเฉลี่ยหลังการทดลอง ๗.๐๐

คะแนนเพิ่มขึ้น ๒๕๙%

ดังนั้นทัศนคติของนิสิตชั้นปีที่ ๒ ได้เปลี่ยนแปลงไปในทางบวก
อย่างเห็นได้ชัด

๒. การทดลองที่โรงเรียนอนุบาลลำนารายณ์ อ.ชัยบาดาล จ.ลพบุรี

กลุ่มทดลอง : นักเรียนชั้น ป.๕/๕

กลุ่มควบคุม : นักเรียนชั้น ป.๕/๑

ช่วงเวลาทดลอง : ๒๒ ก.ค.๒๕๔๖ ถึง ๒๓ ก.ย. ๒๕๔๖

เวลาที่ใช้ : ๑ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ รวม ๙ ชั่วโมง

การประเมิน : ทดสอบก่อนและหลังการทดลอง

เครื่องมือทดสอบ : แบบสอบถาม (ดูเอกสารในภาคผนวก)

ผู้ประเมิน : ผู้ปกครองและครูประจำชั้นที่โรงเรียน

ผลการทดลองได้แสดงในตาราง ดังต่อไปนี้

	ชั้น ป.๕/๕ (กลุ่มทดลอง)			ชั้น ป.๕/๑ (กลุ่มควบคุม)		
	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง	%เพิ่ม	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง	%เพิ่ม
ผู้ปกครอง	๕๙.๖๑	๕๓.๘๙	+๘.๖	๕๓.๑	๕๑.๘๘	-๒.๙
ครูประจำชั้น	๕๐.๘๙	๖๘.๐๗	+๓๓.๘	๕๖.๑๒	๕๗.๕๘	+๓.๒

การทดลอง

ด้วยความกรุณาของผู้บริหารโรงเรียน ผู้วิจัยได้เข้าไปสอน
แทนครูผู้สอนวิชาคุณธรรม จริยธรรมและพระพุทธศาสนา
เป็นเวลา ๙ ชั่วโมง

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสอนที่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
โดยให้ผู้เรียนตกลงกันว่าอยากรู้เรื่องอะไร สรุปว่านักเรียนต้องการ
รู้ ๒ เรื่อง คือ

๑. ภาพยนตร์เรื่อง ข้างหลังภาพ
๒. ยานอวกาศไวกิงที่ไปสำรวจดาวอังคาร

การสอนจึงใช้หัวข้อ ๒ เรื่องนี้ในการเรียน

รูปที่ ๑๘ นักเรียนชั้น ป.๕/๕ โรงเรียนอนุบาลลำนารายณ์

ขั้นตอนการสอนและหลักการมีดังต่อไปนี้

๑. เริ่มต้นทุกชั่วโมงด้วยการสวดมนต์ นั่งสมาธิ
๒. ใช้วิธีการสอนที่จะสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้เรียน
๓. สร้างบรรยากาศของความสงบสุข ความรักความเมตตา ความเอื้ออาทร เสรีภาพ และความปลอดภัยในห้องเรียน
๔. นักเรียนเป็นศูนย์กลางและมีอิสระที่จะถามคำถามหรือแสดงความคิดเห็นเมื่อไหร่ก็ได้
๕. การบูรณาการคุณค่าความเป็นมนุษย์ตลอดเวลา
๖. ไม่มีการสอนคุณค่าความเป็นมนุษย์แต่เป็นการดึงออกมาจากจิตใจของผู้เรียน

๗. ส่งเสริมให้นักเรียนมีความสุข สนุกสนานในการเรียน นักเรียนจะยิ้มแย้มแจ่มใสและหัวเราะ นักเรียนจะสนใจในการเรียนเพราะเขาเป็นคนเลือกว่าอยากจะทำอะไร

๘. ใช้วิธีของโสเครติสในการตั้งคำถามเพื่อสนับสนุนการแสดงความคิดเห็นและ การนำคุณค่าความเป็นมนุษย์ออกมาจากภายใน

๙. สนับสนุนให้ใช้ระบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือให้นักเรียนได้ให้ความกระจ่างแก่ผู้อื่นในสิ่งที่ตนเองรู้และเข้าใจ

สรุปผลการทดลอง

จากการประเมินผู้ปกครองให้คะแนนเพิ่มขึ้น ๘.๖% ในกลุ่มทดลอง ในขณะที่กลุ่มควบคุมคะแนนลดลงเล็กน้อยคือ -๒.๙%

ครูประจำชั้นจะคอยสังเกตชั้นเรียนของตนเองตลอดเวลา ในกลุ่มทดลองคะแนนเพิ่มขึ้น ๓๓.๘% ในขณะที่กลุ่มควบคุมเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ๓.๒%

ดังนั้นกลุ่มทดลองจะมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี เมื่อเทียบกับกลุ่มควบคุมซึ่งเกือบจะไม่มีเปลี่ยนแปลง

๓. การทดลองในต่างประเทศ

รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการคุณค่าความเป็นมนุษย์ได้นำไปเสนอในประเทศดังต่อไปนี้

๑. ประเทศไทย
๒. หมู่เกาะฟิจิ

๓. ประเทศคาซัคสถาน
๔. ประเทศจีน
๕. ประเทศอินโดนีเซีย

ผู้ตอบแบบสอบถาม ๑,๖๐๒ คน ซึ่งมีทุกศาสนา คือ พุทธ คริสต์ ฮินดู อิสลาม เต๋าและขงจื้อ ผู้มาฟังการบรรยาย มีวุฒิ การศึกษาดังต่อไปนี้

ต่ำกว่าปริญญาตรี	๒๒.๕%
ปริญญาตรี	๖๒.๘%
ปริญญาโท	๑๐.๐%
ปริญญาเอก	๐.๙%
ไม่ระบุ	๔.๑%

ส่วนการประกอบอาชีพ มีดังต่อไปนี้

ครูสอนระดับประถมศึกษา	๓๓.๗%
ครูสอนระดับมัธยมศึกษา	๒๓.๐%
ผู้บริหารโรงเรียน	๑๗.๐%
นักศึกษามหาวิทยาลัย	๙.๐%
ครูปฐมวัย	๕.๙%
อาจารย์มหาวิทยาลัย	๓.๗%
อื่นๆ	๗.๓%
ไม่ระบุ	๐.๔%
รวม	๑๐๐%

รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

ในการตอบแบบสอบถามสามารถสรุปได้ดังนี้

รูปแบบนี้สามารถนำไปใช้ในชั้นเรียนได้เป็นอย่างดี ๘๙.๕%

มีแรงบันดาลใจที่จะนำรูปแบบนี้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

๙๒.๖%

ผลที่ปรากฏจึงเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางในทั้ง ๕ ประเทศที่ทำ

ภาคผนวก

แบบประเมิน

คำชี้แจง

รายการในแบบสอบถามทั้งหมดนี้เป็นพฤติกรรมของนักเรียน จงวงกลมรอบตัวเลข ๐ ๑ หรือ ๒ ตามที่ท่านรู้สึกว่าจะตรงกับพฤติกรรมของนักเรียน

ความหมายของตัวเลข

- ๐ ไม่จริงเลย
- ๑ จริงบ้าง เป็นครั้งคราว
- ๒ จริงเกือบตลอดเวลา

แบบสอบถาม

๑. มีความตั้งใจเรียนดี	○	๑	๒
๒. มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่	○	๑	๒
๓. มีการแบ่งปันให้กับผู้อื่น	○	๑	๒
๔. มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	○	๑	๒
๕. เข้ากับผู้อื่นได้ง่าย	○	๑	๒
๖. มีความเมตตาต่อสัตว์	○	๑	๒
๗. มีความร่าเริง แจ่มใส	○	๑	๒
๘. พูดความจริง	○	๑	๒

รูปแบบการเรียนรู้การสอนแบบบูรณาการ

๙. เคารพครูบาอาจารย์	○	๑	๒
๑๐. แต่งกายสะอาด เรียบร้อย	○	๑	๒
๑๑. มีสุขภาพดีและรักษาสุขภาพตนเอง	○	๑	๒
๑๒. มีสติ สมာธิ ในการทำงาน	○	๑	๒
๑๓. พร้อมที่จะช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อมีโอกาส	○	๑	๒
๑๔. ดูแลทรัพย์สินของตนเอง และผู้อื่นเป็นอย่างดี	○	๑	๒
๑๕. ตรงต่อเวลา	○	๑	๒
๑๖. พุดจาเรียบร้อย มีมารยาท	○	๑	๒
๑๗. รู้จักความพอดี เหมาะสมตามสถานการณ์	○	๑	๒
๑๘. มีความตั้งใจทำงาน	○	๑	๒
๑๙. มีความคิดริเริ่ม	○	๑	๒
๒๐. มีความตั้งใจที่จะฝึกสมาธิ	○	๑	๒
๒๑. มีกิริยามารยาทที่ดี	○	๑	๒
๒๒. มีความอดทน อดกลั้น	○	๑	๒
๒๓. มีความมั่นใจในตนเอง	○	๑	๒
๒๔. ชอบทะเลาะวิวาท	○	๑	๒
๒๕. ชอบนอนหลับในห้องเรียน	○	๑	๒
๒๖. ชอบขโมยของผู้อื่น	○	๑	๒
๒๗. ขาดสมาธิ หลงลืม	○	๑	๒
๒๘. ไม่ปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้อง	○	๑	๒
๒๙. มีความก้าวร้าว	○	๑	๒
๓๐. ชอบเอะอะ โวยวาย เสียงดัง	○	๑	๒

๓๑. ชอบต่อสู้กับผู้อื่น	○	๑	๒
๓๒. มีความโกรธ โมโหร้าย	○	๑	๒
๓๓. ควบคุมตนเองไม่ได้	○	๑	๒
๓๔. ไม่ชอบฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	○	๑	๒
๓๕. มีคนอื่นชอบแกล้งเรา	○	๑	๒
๓๖. มีความยึดมั่นในตนเองสูง	○	๑	๒

คะแนนรวม สำหรับข้อ ๑-๒๓ -----

คะแนนรวม สำหรับข้อ ๒๔-๒๖ -----

หมายเหตุ ข้อ ๑- ๒๓ เป็นพฤติกรรมในทางบวก
ข้อ ๒๔-๓๖ เป็นพฤติกรรมในทางลบ

ប្រតិបត្តិកម្ម

1. Abrams, C. 1972. The Effect of Meditation on Memory. Berkeley: University of California Press.
2. Gardner, H. 1999. Multiple Intelligences for the 21st Century. New York: Basic Books.
3. Hoffman, B., & Dukas, H. 1973. Albert Einstein, Creator and Rebel. New York: New American Library.
4. Jareonsettasin, T, 2000. Synthesis of schools effects based on empirical studies. Bangkok: Institute of Health Systems Research.
5. Jumsai, A. 2003. A development of the Human Values Integrated Instructional Model Based on Intuitive Learning Concept. Bangkok: Faculty of Education, Chulalongkorn University.

ประวัติของ ดร.อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา

ประวัติการศึกษา

- ปริญญาตรีเกียรตินิยม และปริญญาโท ที่มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ ประเทศอังกฤษ สาขาวิศวกรรมศาสตร์
- ปริญญาเอกที่ Imperial College of Science and Technology London University
- ครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติการทำงาน

- อาจารย์ประจำคณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- กรรมการสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี
- ผู้เชี่ยวชาญโครงการจรวดเพื่อใช้ในกิจการฝนเทียมสภาวิจัยแห่งชาติ
- ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้บริหารสูงสุดโรงเรียนสัตยาไส

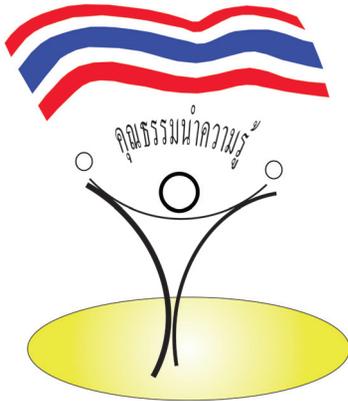
งานด้านการเมือง

- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรุงเทพมหานคร ๓ สมัย
- เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
- รองประธานกรรมการการศึกษาสภาผู้แทนราษฎร

ผลงาน

- ได้รับรางวัลทางวิทยาศาสตร์จากนายกรัฐมนตรีประเทศอังกฤษ
- ร่วมโครงการอวกาศไวคิงขององค์การนาซา ประเทศสหรัฐอเมริกา
- การออกแบบและสร้างอุปกรณ์ควบคุมการร่อนลงของยานอวกาศไวคิง๒
ลาลงสู่พื้นดาวอังคาร
- นักวิทยาศาสตร์ดีเด่น สาขาส่งประดิษฐ์ที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ
เมื่อ พ.ศ.๒๕๒๗
- นักปราชญ์ภูมิปัญญาไทยจากมหาวิทยาลัยนเรศวร เมื่อวันที่ ๑๓
พฤษภาคม ๒๕๔๘

ความหมาย ที่มาของสัญลักษณ์ คุณธรรมนำความรู้

ความหมาย

การเสริมสร้างคุณธรรมเป็นเรื่องที่ดี คุณธรรม โดยความหมายแบ่งเป็น สองส่วนคือ ส่วนที่เป็นมโนธรรม เป็นจิตสำนึกในใจ และส่วนที่เป็น จริยธรรมแสดงหรือปรากฏออกมา เป็นพฤติกรรมในที่มีมุ่งแสดงทิศทางและเป้าหมายการจัดการศึกษา โดยยึด "คุณธรรมนำความรู้" คือ การมุ่งสร้าง **คนดีมีความรู้** เพื่อสร้าง **สังคมอยู่ดีมีสุข**

ที่มาของความคิด

เส้นโค้ง แสดงอาการค้อม โค้ง เสมือนการคารวะ การเคารพในสิทธิที่เท่าเทียมกันของคนทุกคน เส้นโค้ง ๓ เส้นเปรียบเสมือนแหล่งหล่อหลอมคุณธรรมหลักเริ่มจาก บ้าน สถาบันศาสนา โรงเรียน นำมาประกอบกันเป็นรูปร่างเค้าโครงของคน เพื่อสื่อความหมายถึงการสร้างเสริมคุณธรรมให้แก่บุคคลต้องได้รับความร่วมมือจากทุกส่วนของสังคม เส้นแต่ละเส้นหนบางและสั้นยาวไม่เท่ากันเพราะแต่ละส่วนของสังคมมีความสำคัญตามภาระหน้าที่ของตน เส้นโค้งที่ใช้เป็น ๑ ใน ๔ ส่วนของวงกลม เพื่อสื่อความหมายว่า คุณธรรมมีองค์ประกอบ ๔ ส่วน คือ ๑. ความรอบคอบ(Prudence) ๒. ความกล้าหาญ(Courage) ๓. ความพอเพียง(Temperance) ๔. ความยุติธรรม (Justice)

วงกลม เปรียบเสมือนคุณธรรมสมบูรณ์ที่เป็นเป้าหมายเกิดจากการรวมของคุณธรรมหลายคุณธรรมเข้าไว้ด้วยกัน วงกลมมีสิ่ง ๒ **วงกลมขนาดเล็ก** เปรียบเสมือน คุณธรรมสองส่วนที่มีในมนุษย์คือ คุณธรรมที่แสดงออกด้วยการกระทำ(จริยธรรม) และคุณธรรมที่ฝังลึกอยู่ในจิตใจ (มโนธรรม) **วงกลมขนาดใหญ่** หมายถึง คุณธรรมที่แสดงออกด้วยการกระทำ ซึ่งทุกคนจะต้องยืนอยู่บนพื้นฐานของความประพฤติ (จริยธรรม) **วงกลมขนาดกลาง** หมายถึง คุณธรรมที่ฝังลึกอยู่ในจิตใจ (มโนธรรม) ผ่านกระบวนการคิดในสมองของแต่ละบุคคลแสดงออกเป็นพฤติกรรมที่ปรากฏสู่สังคม

ธงชาติ หมายถึง เป้าหมายเมื่อทุกคนในสังคมมีคุณธรรมในตนจะนำพาชาติสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน